

Вимушені переселенці: стан, проблеми, перспективи

(7 – 13 вересня 2026 р.)

ОФІЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ.....	3
Центральні органи влади	3
Місьцеве самоврядування	15
ОГЛЯД ПУБЛІКАЦІЙ ЗМІ	27
Центральні.....	27
Регіональні.....	58
МІЖНАРОДНІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ НЕДЕРЖАВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	62

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Центр досліджень соціальних комунікацій

Національна юридична бібліотека

**Вимушені переселенці:
стан, проблеми, перспективи
(07-13.09.2026 р.)**

Інформаційно-реферативний бюлетень

(Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

Ідентифікатор медіа R30-01101)

Заснований у 2022 р. Видається щотижнево

Укладальник ***А. Березельський***

Відповідальна за випуск ***Н. Іванова***

Адреса редакції:

НБУВ, Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна

© Національна бібліотека України імені
В. І. Вернадського, 2026

ОФІЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

Центральні органи влади

07.09.2026

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України

<https://www.msp.gov.ua/press-center/news/zhytlo-dlya-vpo-finansuvannya>

Понад 1,5 мільярда гривень на житло для ВПО: Уряд розширив фінансування для громад

Кабінет Міністрів України збільшив обсяг субвенції місцевим бюджетам з 1 мільярда до понад 1,56 мільярда гривень. Це дозволить громадам облаштувати більше житла для тимчасового й підтриманого проживання переселенців, зокрема у сільській місцевості.

Додаткові 565,2 млн грн буде спрямовано на розширення житлового фонду для ВПО. Така можливість виникла за результатами уточнення фактичної потреби у коштах, передбачених на виплату допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам.

Крім того, Уряд оновив порядок розподілу коштів. Відтепер громади, які не встигли подати заявки у перші строки або мають потребу в додаткових ресурсах, зможуть зробити це повторно протягом 2026 року. Це пришвидшить процедури та дозволить залучити фінансування туди, де воно найнеобхідніше.

«Забезпечення переселенців якісним і безпечним житлом залишається одним із наших головних пріоритетів. Ми бачимо високий запит від громад на участь у програмі, тому перерозподілили заощаджені кошти, щоб підтримати якнайбільше родин. Завдяки цьому рішенню місцева влада отримає додаткові ресурси для купівлі будівель та облаштування місць проживання для людей, які втратили свої домівки», – зазначив Міністр соціальної політики, сім'ї та єдності Денис Улютін.

Нагадаємо, що за рахунок субвенції місцева влада формує фонди тимчасового та підтриманого житла. Зокрема, у червні цього року Уряд запустив проєкт із забезпечення ВПО житлом у сільській місцевості.

Першочергове право на отримання такої домівки мають:

- багатодітні родини;
- особи з інвалідністю та сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю;
- діти-сироти та особи, позбавлені батьківського піклування;
- люди старшого віку.

Оновлений розподіл коштів дозволить громадам ефективно використати державну допомогу до кінця 2026 року, а головне – дасть змогу сотням українських родин, які втратили свої домівки, знайти затишок і безпечний прихисток.

08.09.2026

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України

<https://www.msp.gov.ua/press-center/news/ukrayina-ta-uvkb-oon-hotuyut-spilni-rishennya-dlya-polehshennya-zymy-dlya-naybilsh-vrazlyvykh-lyudey>

Україна та УВКБ ООН готують спільні рішення для полегшення зими для найбільш вразливих людей

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України та Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) посилюють координацію для підготовки до зимового періоду та забезпечення безперервної підтримки людей, які найбільше постраждали від війни. Про це йшлося під час зустрічі Міністра соціальної політики, сім'ї та єдності України Дениса Улютіна з Представницею УВКБ ООН в Україні Кастель Бернадетт. Серед ключових тем – підготовка практичних планів підтримки для людей у прифронтових громадах, евакуація та подальше облаштування евакуйованих, забезпечення житлом і соціальними послугами, а також координація державних та гуманітарних ресурсів напередодні зими.

Окрему увагу під час зустрічі приділили ситуації в Херсоні та підготовці до можливого збільшення масштабів евакуації. Сторони домовляються розглядати евакуацію як комплексний процес. На першому етапі важливо провести оцінку потреб людей, з'ясувати їхні сімейні зв'язки, побажання щодо місця проживання та необхідної підтримки. Це дозволить визначити безпечне місце для переміщення, а також зменшити ризик повторної евакуації через невідповідність умов потребам людини.

Окремим напрямом є допомога людям, які перебувають у медичних закладах Херсона та потребують постійного догляду. Для них планується сформувати детальні медичні та соціальні профілі, щоб заздалегідь визначити відповідні місця проживання та можливість отримання необхідної медичної, соціальної й психосоціальної підтримки після евакуації. Водночас у Миколаївській області опрацьовується створення додаткового транзитного майданчика для евакуйованих. На ньому люди зможуть отримувати первинну допомогу, зокрема грошову, юридичну, соціальну та психосоціальну підтримку, а також допомогу з подальшим визначенням місця проживання.

Окремо Мінсоцполітики та УВКБ ООН працюють над посиленням фінансової підтримки людей після евакуації. Зокрема, міністерство пропонує використовувати Рахунок гуманітарного реагування і стійкості для надання цільової грошової допомоги людям уже в громадах, до яких вони переміщуються. Такий підхід дозволить поєднати гуманітарну підтримку з державною системою соціального захисту та забезпечити людям необхідну допомогу на перехідному етапі. «Зима в умовах війни – це виклик, до якого потрібно готуватися наперед. Для нас важливо, щоб люди, які залишають небезпечні території, не опинилися в ситуації невизначеності після евакуації.

Ми маємо заздалегідь розуміти, де вони житимуть, які послуги отримуватимуть і як держава та партнери підтримуватимуть їх надалі», – наголосив Денис Улютін.

Міністерство та УВКБ ООН продовжать спільну роботу над конкретними планами дій із залученням місцевої влади, соціальних служб та гуманітарних організацій, щоб підготувати систему підтримки до можливого погіршення ситуації взимку.

09.09.2026

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України

[https://www.msp.gov.ua/press-center/news/donechchyna-pidtrymka-](https://www.msp.gov.ua/press-center/news/donechchyna-pidtrymka-lyudey-ulyutin)

lyudey-ulyutin

Підтримка людей залишається безперервною: Денис Улютін відвідав Донецчину

Соціальна підтримка жителів прифронтових громад, підготовка до зимового періоду, допомога сім'ям з дітьми та внутрішньо переміщеним особам стали ключовими темами робочого відрядження Міністра соціальної політики, сім'ї та єдності України Дениса Улютіна на Донецчину.

Під час поїздки Денис Улютін провів робочі наради з керівництвом області. Обговорили організацію соціальної підтримки в умовах воєнних ризиків, безперервність допомоги людям та доступ до соціальних послуг у прифронтових громадах.

Міністр також вручив відзнаки Міністерства працівникам соціальної сфери області за професіоналізм і щоденну роботу з підтримки людей в умовах постійної небезпеки.

«На Донецчині робота соціальної сфери щодня проходить перевірку реальністю. Тут немає простих ситуацій: комусь потрібно допомогти виїхати з небезпечного району, комусь знайти житло, а комусь пояснити, куди звернутися і що робити далі. І дуже багато залежить від людей, які першими чують ці запити й шукають рішення на місці. Дякую працівникам соціальної сфери Донецчини за те, що попри всі обставини вони продовжують робити свою роботу там, де вона особливо потрібна людям», – зазначив Денис Улютін.

Йшлося про підготовку до опалювального сезону та підтримку родин, які проживають на прифронтових територіях. Зокрема, для вразливих категорій передбачена одноразова грошова допомога у розмірі 19 400 гривень. Заяви на її отримання приймають до 30 жовтня 2026 року.

Окремим напрямом стала підтримка дітей та сімей. В області вжито заходів для евакуації дітей із закладів інституційного догляду та виховання з цілодобовим перебуванням на безпечні території України.

На Донецчині також працює команда раннього втручання: психолог, логопед, фізичний терапевт та інші фахівці онлайн підтримують родини із

дітьми до чотирьох років, які мають порушення розвитку або ризик їх виникнення, та допомагають адаптувати повсякденне життя до потреб дитини.

Серед ключових питань – підтримка внутрішньо переміщених осіб. Для ВПО продовжують діяти передбачені державою механізми підтримки, зокрема допомога на проживання.

«Для нас важливо бачити, як механізми підтримки ВПО діють безпосередньо на місцях, і чути тих, хто щодня працює з людьми. Такі поїздки дають можливість разом з регіоном оцінити їх на практиці та визначити, які підходи можуть бути посилені чи вдосконалені з урахуванням ситуації на Донеччині», – зазначила Тетяна Кірієнко.

10.09.2026

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України

<https://www.msp.gov.ua/press-center/news/minsotspolityky-ambasadoriy-povernennya>

Амбасадори повернення: Мінсоцполітики готує новий формат взаємодії з українцями, які планують повернутися з-за кордону

Мінсоцполітики працює над ініціативою амбасадорів повернення – волонтерів, які допомагатимуть українцям за кордоном більше дізнатися про життя та можливості в конкретних громадах. Ініціатива насамперед орієнтована на тих, хто не має можливості повернутися до попереднього місця проживання.

Модель роботи амбасадорів напрацьовували 7–10 вересня у Вінниці під час воркшопу «Амбасадори і амбасадорки повернення у громадах: від ідеї до реалізації». Його організували Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України спільно з Проєктом Ради Європи «Полегшення доступу до прав людини й основних послуг для внутрішньо переміщених осіб та осіб, що повертаються в Україну» та Громадським холдингом «Група впливу». Участь у заході взяли представники громадських організацій та 20 громад з різних регіонів України.

«Наше завдання – зробити так, щоб українці за кордоном мали якомога більше інформації, щоб сформувані свої особисті рішення про повернення в Україну: які програми підтримки доступні в державі, яку громаду обрати для життя, які документи оформити тощо. Одночасно з цим важливо, щоб люди могли відчувати – тут на них чекають. Не лише на рівні держави, а й на рівні таких самих людей. Ініціатива амбасадорів повернення – це якраз про людське обличчя повернення. Про людину, яка може «познайомити» з громадою, поділитися своїм досвідом, сказати: «Приїжджайте, покажу вам тут усе». Це про відчуття того, що тебе тут приймуть», – зазначила заступниця Міністра соціальної політики, сім'ї та єдності з питань європейської інтеграції Ілона Гавронська.

За її словами, амбасадори не замінюватимуть фахових консультантів з повернення. Якщо амбасадор допомагатиме більше дізнатися про життя в конкретній громаді з погляду її мешканця та встановити контакти на місці, консультант зможе надати професійну інформацію про доступні державні та місцеві програми, послуги та інструменти. Такі консультанти працюватимуть у Центрах єдності та партнерських організаціях Мережі єдності.

Під час воркшопу учасники обговорили роль і завдання майбутніх амбасадорів, принципи їхньої роботи та підготовки. Напрацьовані рекомендації використовують для подальшого розвитку ініціативи.

11.09.2026

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України

<https://www.msp.gov.ua/press-center/news/zapusk-zymovoyi-dopomohy-vrazlyvym>

Україна та міжнародні партнери координують запуск зимової допомоги для найбільш вразливих людей

Міністерство соціальної політики, сім'ї та міжнародні гуманітарні організації переходять до практичної реалізації механізму зимової фінансової підтримки та координують ресурси, щоб допомога вчасно надійшла людям, які найбільше її потребують. Про це йшлося під час зустрічі Міністра соціальної політики, сім'ї та єдності України Дениса Улютіна з представниками Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), ОСНА та UNICEF.

Сторони обговорили реалізацію постанови Кабінету Міністрів України №1084 від 3 вересня 2026 року «Деякі питання надання допомоги населенню протягом опалювального сезону 2026–2027 років за рахунок коштів рахунка для надання гуманітарної та іншої допомоги цивільному населенню в умовах воєнного стану в Україні та коштів міжнародних і національних організацій».

«Ми переходимо до практичної реалізації програми зимової підтримки вразливих категорій населення. Тепер важливо синхронізувати державний механізм із гуманітарними ресурсами та чітко розуміти, де допомога вже забезпечена, а де потреби не закриті. Наше завдання – зробити так, щоб підтримка дійшла до людей до того, як зимові ризики стануть критичними», – зазначив Денис Улютін.

Міністр подякував УВКБ ООН за активну участь у розбудові механізму, мобілізації донорського фінансування для Рахунку гуманітарного реагування і стійкості та залученні гуманітарних партнерів, зокрема Червоного Хреста.

Одним із ключових питань зустрічі стало визначення фактичного рівня фінансового покриття та потреби в додаткових ресурсах. Для цього Міністерство та гуманітарні партнери мають узгодити, які організації та в яких регіонах забезпечуватимуть підтримку, скільки домогосподарств уже охоплено та де залишаються фінансові або операційні прогалини. Сторони

також обговорили створення спільного інструменту моніторингу, який дозволить у режимі регулярного оновлення бачити кількість отриманих і верифікованих заявок, здійснені виплати, підтверджене фінансування, потребу в додаткових ресурсах та території, які залишаються неохопленими.

Сторони наголосили на важливості чіткої координації роботи на місцях. До процесу вже залучаються органи місцевої влади, особливо у прифронтових регіонах. Саме громади мають найбільш актуальну інформацію про ситуацію та потреби людей і можуть забезпечити ефективний контакт із потенційними отримувачами допомоги.

Для успішного запуску механізму сторони домовилися продовжити технічну координацію щодо обміну даними. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України та УВКБ ООН продовжать координацію з органами місцевої влади та іншими гуманітарними партнерами для забезпечення своєчасної та адресної підтримки найбільш вразливих людей протягом опалювального сезону 2026–2027 років.

13.09.2026

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України

<https://www.msp.gov.ua/press-center/news/zhytlo-vpo-silski-hromady>

Забезпечення житлом ВПО у сільській місцевості: Мінсоцполітики супроводжує громади в межах експериментального проєкту

Мінсоцполітики продовжує взаємодію з громадами щодо реалізації експериментального проєкту із забезпечення ВПО житлом у сільській місцевості, сприяючи долученню нових громад та супроводжуючи тих, хто вже бере участь у проєкті. Зокрема, фахівці міністерства надають необхідні роз'яснення та консультаційну підтримку на різних етапах його реалізації.

Одним із майданчиків для такого діалогу став вебінар, організований Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Асоціація об'єднаних територіальних громад».

З вітальним словом до його учасників звернулася заступниця Міністра соціальної політики, сім'ї та єдності України Тетяна Кірієнко.

«Ми створили тісну взаємодію між Міністерством, обласними військовими адміністраціями, громадами та партнерами. Якщо громада вже має потенційний об'єкт, але ще не підбрала родину або має питання щодо реалізації програми, ми готові разом шукати рішення. Важливо максимально використовувати можливості цього інструменту, щоб більше родин ВПО могли отримати житло, а громади мали додаткові можливості для розвитку. Закликаю громади активніше долучатися до програми та користуватися доступними механізмами. Ви можете розраховувати на нашу підтримку», – зазначила Тетяна Кірієнко.

Ключовий принцип програми полягає в тому, що житло підбирається відповідно до потреб конкретної родини. Водночас механізм є достатньо

гнучким, щоб громади могли враховувати місцеві особливості та життєві обставини людей, які потребують житла. Окрема увага приділяється доступності будинків для людей старшого віку та маломобільних осіб.

До реалізації проєкту долучаються міжнародні та громадські організації. Партнери, зокрема, можуть допомагати з облаштуванням придбаних будинків та їх підготовкою до заселення родин. Також розглядаються можливості додаткової підтримки громад, які долучаються до реалізації проєкту.

07.09.2026

Урядовий портал

<https://www.kmu.gov.ua/news/ponad-380-tysiach-rodyn-u-pryfrontovykh-hromadakh-otrymaiut-po-19-400-hryven-na-opaliuvalnyi-sezon>

Понад 380 тисяч родин у прифронтових громадах отримують по 19 400 гривень на опалювальний сезон

Понад 380 тисяч родин у прифронтових громадах отримують одноразову допомогу в розмірі 19 400 гривень на проходження опалювального сезону. Про це повідомив Прем'єр-міністр України Сергій Корецький.

«Це підтримка для українців, які найбільше її потребують», – зазначив Очільник Уряду.

Допомогу отримують, зокрема, люди з інвалідністю, саодиі пенсіонери, внутрішньо переміщені особи, отримувачі житлових субсидій, багатодітні та прийомні сім'ї, саодиі матері, родини з дітьми з інвалідністю, дитячі будинки сімейного типу та патронатні родини.

Для цього Уряд залучив 7,4 млрд гривень від міжнародних гуманітарних організацій. Частина коштів надійшла від UNICEF та Українського Червоного Хреста через Гуманітарний рахунок Мінсоцполітики.

Заяву на отримання допомоги можна подати до 30 жовтня через Пенсійний фонд, ЦНАП або місцеву владу. Виплату можна отримати на банківський рахунок або через Укрпошту.

09.09.2026

Урядовий портал

<https://www.kmu.gov.ua/news/vlasna-sprava-20-hranty-do-25-mln-hrn-za-novymy-pravylamy>

«Власна справа 2.0»: гранти до 2,5 млн грн за новими правилами

39 вересня стартує оновлена грантова програма для підприємців «Власна справа 2.0». Три головні зміни: стеля фінансування зросла до 2,5 млн грн, з'явилися бонуси до базової суми, підтримку для тих, хто лише відкриває бізнес, і для тих, хто вже працює й хоче зростати диференціювали.

Програму реалізують Міністерство економіки та довкілля, Міністерство цифрової трансформації і Державна служба зайнятості. Банки-партнери – Ощадбанк, Sense Bank і ПриватБанк.

«За чотири роки існування «Власної справи» держава за допомогою програми підтримала понад 42 тисячі підприємців, які створили щонайменше 60 тисяч нових робочих місць. Однак за цей час змінилися і економічна ситуація, і потреби бізнесу. Тому сьогодні ми представляємо суттєво оновлену «Власну справу» 2.0 – більш точний, гнучкий і зручний інструмент підтримки підприємців. Нові умови значно краще враховують реалії війни – потреби бізнесу на прифронтових територіях, релокованих підприємств, ветеранів і ВПО, необхідність відновлення пошкоджених активів. Водночас програма стимулює не лише розвиток власної справи, а й створення доданої вартості та збільшення податкових надходжень», – зазначив Міністр економіки та довкілля України Олександр Кравченко.

КЛЮЧОВІ ЗМІНИ

Два напрями підтримки

Раніше «Власна справа» давала приблизно однакові суми грантів (200–350 тис. грн) усім – і новачкам в підприємництві, і бізнесу, що працює вже давно. Тепер програму розділили на два напрями.

- Відкриття бізнесу. Базова сума – 100–300 тис. грн, з бонусами – до 500 тис. грн. Створювати робочі місця не потрібно. Головна умова: впродовж 20 календарних днів після схвалення зареєструвати ФОП чи ТОВ (для ветеранів – суб'єкт ветеранського підприємництва).

- Масштабування бізнесу. Базова сума – 0,5–1,5 млн грн, з бонусами – до 2,5 млн грн. Обов'язково створити щонайменше 1 робоче місце. Договір і документи на відкриття рахунку треба підписати впродовж 10 робочих днів.

Бонуси до базової суми

Бонуси додаються один до одного, але підсумок не може перевищити максимум за напрямом – 500 тис. грн для старту або 2,5 млн грн для масштабування.

- +5% – якщо вам від 18 до 25 років;
- +20% – ветеранському бізнесу; платникам ПДВ; власникам чинного патенту на винахід чи корисну модель, пов'язаного з грантом; ВПО з підприємницьким досвідом понад 6 місяців до переміщення або релокованому бізнесу; за створення двох робочих місць;
- +30% – бізнесу на прифронтових територіях; на відновлення активів, знищених чи пошкоджених через російську агресію;
- +50% – бізнесу в пріоритетних секторах економіки.

09.09.2026

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

https://ombudsman.gov.ua/news_details/planovij-monitoringovij-vizit-do-miscya-timchasovogo-prozhivannya-vpo-u-zaporizhzi

Плановий моніторинговий візит до місця тимчасового проживання ВПО у Запоріжжі

Представництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини здійснено плановий моніторинговий візит до місця тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, облаштованого на базі гуртожитку комунального закладу «Запорізький медичний фаховий коледж» Запорізької обласної ради (далі – МТП).

Метою візиту було оцінити умови проживання внутрішньо-переміщених осіб (далі – ВПО), рівень забезпечення їхніх базових потреб, доступ до необхідних послуг, а також дотримання прав мешканців МТП. Окрему увагу приділено питанням доступності та безбар'єрності середовища для маломобільних груп населення.

Під час моніторингового візиту оглянуто житлові кімнати, кухню, санітарно-гігієнічні, а також інші приміщення загального користування. Окремо проведено спілкування з адміністрацією та мешканцями МТП, під час якого обговорено питання організації побуту, забезпечення основних потреб та проблемних питань, що виникають у ВПО під час проживання.

Для проживання ВПО визначено 4 блоки з другого по четвертий поверхи гуртожитку. Станом на момент моніторингового візиту в МТП проживало 97 осіб з числа ВПО.

Мешканці забезпечені централізованим водопостачанням, водовідведенням, електропостачанням та опаленням. Проживання у МТП здійснюється на безоплатній основі.

Поселення, як правило, організовується з урахуванням складу сім'ї: окремі сім'ї проживають разом, а інших мешканців розміщують по 2–3 особи в кімнаті.

На поверсі облаштовано кухню та санітарно-гігієнічні приміщення. Для мешканців також доступні окремі чоловічі та жіночі душові на першому поверсі, обладнані шторками, що забезпечують необхідний рівень приватності.

Разом із тим під час моніторингового візиту встановлено, що користування душовими здійснюється у визначені адміністрацією часові проміжки. Аналогічно організовано користування пральними машинами: у МТП наявні чотири пральні машини та дві сушильні машини, однак мешканці мають попередньо записуватися в чергу для користування ними.

Важливу роль у покращенні побутових умов мешканців відіграє допомога благодійних і громадських організацій.

окрема, вагомий внесок у забезпечення МТП необхідною побутовою технікою та обладнанням здійснює благодійний фонд «РОКАДА». Частину техніки та іншого оснащення вже передано МТП, окреме обладнання перебуває на етапі встановлення, а також опрацьовується питання придбання додаткового оснащення.

Водночас під час моніторингу встановлено, що один із холодильників перебуває у несправному стані, що потребує відповідного реагування для забезпечення мешканців належними умовами зберігання продуктів харчування.

Окремим позитивним аспектом є наявність у МТП лекційної зали, яка використовується для проведення зборів, зустрічей та спільних заходів мешканців. У цьому приміщенні ВПО також можуть зустрічатися з представниками громадських і благодійних організацій, які надають гуманітарну, консультативну та іншу необхідну допомогу.

Одним із найбільш проблемних питань залишається забезпечення доступності МТП для маломобільних груп населення.

Наразі з-поміж засобів безбар'єрності наявний лише пандус при вході до будівлі. Внутрішня інфраструктура гуртожитку не облаштована комплексом необхідних засобів для забезпечення самостійного та безперешкодного пересування маломобільних осіб.

Відсутність належно облаштованого безбар'єрного середовища може створювати для осіб з інвалідністю та інших маломобільних мешканців додаткові труднощі під час користування приміщеннями загального користування та доступу до необхідних послуг.

09.09.2026

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

https://ombudsman.gov.ua/news_details/monitoringovij-vizit-do-miscya-timchasovogo-prozhivannya-vpo-na-bazi-dnz-novovolinskij-centr-profesijno-tehnicnoyi-osviti

Моніторинговий візит до місця тимчасового проживання ВПО на базі ДНЗ «Нововолинський центр професійно-технічної освіти»

Головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Ірина Литвинчук спільно з фахівцем з моніторингу ситуації ВПО БФ «Право на захист» Діаною Гребеньковою здійснили моніторинговий візит до місця тимчасового проживання (далі – МТП) внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), облаштованого у гуртожитку на базі Державного навчального закладу «Нововолинський центр професійно-технічної освіти» у місті Нововолинську.

Метою візиту стала перевірка додержання прав ВПО на належні умови проживання, а також оцінка стану виконання рекомендацій, наданих за результатами попереднього моніторингового візиту.

За результатами моніторингового візиту встановлено, що надані раніше рекомендації виконані повністю, а умови проживання мешканців гуртожитку покращено.

Зокрема, входні двері гуртожитку обладнано кодовим замком, що сприяє підвищенню рівня безпеки мешканців. На першому поверсі встановлено камери відеоспостереження. Проведено капітальний ремонт кімнат і місць загального користування другого поверху, частково оновлено меблі та побутову техніку.

На момент моніторингового візиту у МТП проживало 118 внутрішньо переміщених осіб, серед яких переважно люди пенсійного віку. Гуртожиток розташований у доступній близькості до основних об'єктів соціальної інфраструктури – магазинів, аптеки, закладів освіти, центру сімейної медицини та зупинок громадського транспорту. Наявне зручне транспортне сполучення, поруч знаходиться зупинка громадського транспорту.

Мешканцям забезпечено належне функціонування інженерних систем: електропостачання, водопостачання та опалення є централізованими, гаряча вода забезпечується бойлерами. Для приготування їжі в кожному блоці з шести кімнат наявні кухні, обладнані електричними плитами, холодильниками, мікрохвильовими печами, електричними чайниками, мультиварками та необхідним посудом. Харчування мешканці забезпечують собі самостійно. Водночас у випадках складних життєвих обставин мешканці отримували продукти харчування від завідувача гуртожитком за рахунок гуманітарної допомоги, що надходить від благодійних організацій.

У санітарних кімнатах облаштовано необхідні умови для дотримання особистої гігієни – туалет, душову кабінку та місце для прання одягу. На поверхах наявні вогнегасники та плани евакуації, а гуртожиток обладнано системою протипожежної сигналізації.

Житлові кімнати облаштовані ліжками, столами, стільцями та меблями для зберігання особистих речей. ВПО проживають як по одному, так і сім'ями до трьох осіб. Доступ до мережі інтернет забезпечується за рахунок балансоутримувача.

Для організації дозвілля та соціальної взаємодії на першому поверсі облаштовано простір для проведення зборів. За підтримки благодійних організацій придбано столи, стільці та оргтехніку, що дає змогу забезпечувати освітній процес для дітей із числа ВПО. Усі діти відвідують заклади освіти відповідно до віку.

Під час моніторингового візиту представники моніторингової групи провели анонімні інтерв'ю з мешканцями гуртожитку. ВПО не повідомляли про порушення своїх прав чи проблемні питання, які потребували б реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Звернень зі скаргами до Уповноваженого від мешканців МТП не надходило. Навпаки, під час спілкування внутрішньо переміщені особи висловлювали подяку адміністрації гуртожитку за організацію проживання та позитивно оцінювали створені умови.

За результатами моніторингового візиту встановлено, що загальні потреби МТП відсутні. Нових рекомендацій за результатами проведеного моніторингу не надано. Водночас позитивна динаміка порівняно з попереднім моніторинговим візитом свідчить про належне реагування на зауваження та повне виконання наданих раніше рекомендацій, що сприяло покращенню умов проживання та забезпеченню належного рівня захисту прав внутрішньо переміщених осіб.

11.09.2026

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

https://ombudsman.gov.ua/news_details/monitoringovi-viziti-misc-timchasovogo-prozhivannya-vnutrishno-peremishchenih-osib-na-vinnichchini-veresen-2026

Моніторингові візити місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб на Вінниччині

Команда Вінницького регіонального представництва Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини продовжує здійснювати моніторинг дотримання прав внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які проживають у місцях тимчасового проживання.

У межах проведеної роботи здійснено моніторингові візити до п'яти місць тимчасового проживання ВПО:

- МТП на базі комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Гайсинської селищної ради;
- МТП на базі приміщення колишнього закладу дошкільної освіти «Сонечко» у с. Іллівка;
- МТП на базі комунального закладу «Новоободівський заклад дошкільної освіти “Подоряночка”» Ободівської сільської ради;
- МТП на базі приміщення колишнього дошкільного навчального закладу у с. Комарівці;
- МТП на базі приміщення колишнього Гармацького закладу дошкільної освіти «Струмочок» Барської міської ради.

Основною метою моніторингових візитів було оцінити, наскільки забезпечуються права ВПО на належні та безпечні умови проживання, а також з'ясувати актуальні проблеми та потреби мешканців місць тимчасового проживання.

Під час моніторингових візитів представники Уповноваженого провели робочі зустрічі з адміністрацією місць тимчасового проживання та безпосередньо поспілкувалися з їхніми мешканцями.

Основну увагу приділено з'ясуванню умов проживання внутрішньо переміщених осіб, можливості належної реалізації ними своїх прав, а також наявності актуальних проблем і потреб, які потребують відповідного реагування.

Мешканців МТП поінформовано про діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, його повноваження та можливості захисту прав людини, а також роз'яснено порядок звернення до Уповноваженого у разі порушення їхніх прав

У ході моніторингів:

- надано індивідуальні роз'яснення щодо реалізації та захисту прав;
- обговорено проблемні питання, які виникають у мешканців МТП;
- з'ясовано актуальні потреби внутрішньо переміщених осіб;
- зафіксовано питання, які потребують додаткового реагування;
- адміністраціям надано відповідні рекомендації та роз'яснення.

Проведення таких моніторингових візитів дає можливість не лише оцінити фактичні умови проживання ВПО, а й безпосередньо почути людей, з'ясувати проблеми, з якими вони стикаються, та визначити подальші заходи для забезпечення їхніх прав.

Місцеве самоврядування

09.09.2026

Харківська обласна військова адміністрація

<https://kharkivoda.gov.ua/news/137169>

Віталій Безгін: «Харківщина отримає майже 400 мільйонів гривень на відновлення пошкодженого житла»

Уряд підтримав ініціативу Мінрегіону і виділив додатково 398,4 млн грн з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії на відновлення пошкодженого житла у Харківській області.

Фінансування у вигляді субвенції з державного бюджету отримають Харківська міська територіальна громада (210 млн грн), Чугуївська міська територіальна громада (38,2 млн грн) і обласний бюджет Харківської області (150,1 млн грн).

«Майже 400 млн грн додатково спрямовуємо на відновлення пошкодженого житла на Харківщині. Це 11 житлових будинків у Харкові, Дергачах, Ізюмі, Балаклії та Чугуєві. Для прифронтових громад питання житла – одне з ключових. Російські атаки продовжуються, тому маємо реагувати на нові пошкодження і доводити до результату вже розпочате відновлення. Спрямовуємо кошти не абстрактно на відбудову, а на відновлення конкретних будинків, де житимуть люди», – зазначив міністр у справах громад, територій та внутрішньо переміщених осіб Віталій Безгін (Vitaliy Bezgin).

Додаткове фінансування дозволить продовжити відновлення пошкодженого житла та створити умови для повернення людей до життя у своїх громадах. Основний етап будівельних робіт заплановано на 2026–2027 роки.

Довідково

11 проєктів відновлення були запропоновані Харківська обласна військова адміністрація, вони включені до єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій регіону (територіальних громад).

Завдяки прийнятому рішення загалом обсяг коштів, які держава спрямовує з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії на реалізацію проєктів відновлення (постанова КМУ № 645) зростає з 338,1 млн грн до 736,48 млн грн.

09.09.2026

Харківська обласна військова адміністрація

<https://kharkivoda.gov.ua/news/137170>

Харківська ОВА продовжує підтримку внутрішньо переміщених осіб в області

За дорученням начальника Харківської ОВА Олега Синегубова його заступниця Віта Ковальська провела засідання Координаційного штабу з питань забезпечення реалізації прав та свобод ВПО в області.

«Забезпечення житлом є одним із ключових напрямів підтримки внутрішньо переміщених осіб. Харківська область вже отримала 107,3 мільйона гривень субвенції. Чотири громади області одержали кошти для реалізації заходів, спрямованих на покращення умов проживання ВПО. Фінансування передбачає будівництво нового житла, реконструкцію житлових будинків і гуртожитків, а також переоблаштування нежитлових приміщень під місця тимчасового проживання. Це дасть змогу створити ще 296 місць для громадян», – зазначила заступниця начальника ХОВА Віта Ковальська.

Крім цього, розглянули питання зайнятості та економічної адаптації внутрішньо переміщених осіб та доступні можливості для відновлення кар'єри, працевлаштування і професійного розвитку.

Харківська ОВА продовжує реалізацію проєктів Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України, спрямованих на підтримку, захист прав та інтеграцію ВПО.

09.09.2026

Чернівецька обласна військова адміністрація

<https://bukoda.gov.ua/news/pid-chas-vizytu-v-novoselytsku-hromadu-nachalnyk-chernivetskoi-ova-ruslan-osypenko-razom-iz-pidriadnykom-ohliianuv-obiekt-rekonstruktsii-zhytla-dlia-vnutrishno-peremishchenykh-osib>

Під час візиту в Новоселицьку громаду начальник Чернівецької ОВА Руслан Осипенко разом із підрядником оглянув об'єкт реконструкції житла для внутрішньо переміщених осіб

У Новоселицькій громаді реконструюють будівлю під житло для внутрішньо переміщених осіб.

Від початку повномасштабного вторгнення Новоселицька територіальна громада надала прихисток 3 739 внутрішньо переміщеним особам. Наразі в громаді проживає понад 500 ВПО, більшість із яких – у самій Новоселиці. Близько ста людей сьогодні мешкають у двох місцевих шелтерах.

Водночас потреба у постійному житлі для людей, які були змушені залишити свої домівки через війну, залишається актуальною. Одним із варіантів її вирішення є реконструкція нежитлових приміщень та облаштування їх під житло для внутрішньо переміщених осіб.

Такі проєкти реалізують за підтримки держави, громад і міжнародних партнерів. Один із них нині втілюють у Новоселицькій територіальній громаді.

Під час робочого візиту до громади начальник Чернівецької ОВА Руслан Осипенко оглянув об'єкт, де триває реконструкція колишньої двоповерхової адміністративної будівлі, у межах проєкту тут облаштовують повноцінний житловий мансардний поверх. Загальна площа будівлі становить понад 1000 квадратних метрів. Після реконструкції тут буде облаштовано 29 кімнат на 96 ліжко-місць. Також передбачено спільні кухні, санвузли, душові, пральні кімнати та зони відпочинку.

Орієнтовна загальна вартість проєкту становить 27,1 млн грн. Основний інвестор – Міжнародна фінансова корпорація. Також частину коштів спрямувала Новоселицька громада та обласний бюджет.

Наразі в будівлі вже утеплено фасад, запущено котельню, проведено газопостачання та частково закуплено меблі. Тривають косметичні ремонтні роботи.

«Підрядник запевнив, що завершить реконструкцію у листопаді цього року, тож в грудні сюди зможуть заселитися родини, які втратили своє житло через російські обстріли.

10.09.2026

Чернівецька обласна військова адміністрація

<https://bukoda.gov.ua/news/u-khotyni-ta-zastavni-pratsiuiut-prostory-tvii-dlia-ditei-i-rodyn-iaki-postrazhdaly-vid-viiny>

У Хотинській та Заставнівській громадах працюють простори «Твій» для дітей і родин, які постраждали від війни

У Чернівецькій області можна безоплатно звернутися по психологічну й соціальну допомогу до фахівців «Твій». Наразі такі осередки працюють у Хотині та Заставні.

Скористатися послугами можуть діти та підлітки, які зазнали впливу війни. Зокрема, це діти з родин внутрішньо переміщених осіб, які пережили вимушений переїзд, втрату житла чи близьких, бойові дії, труднощі з адаптацією або інші складні життєві обставини.

Батьки та опікуни теж отримують консультацію. Фахівці допомагають дорослим краще зрозуміти зміни у поведінці дитини, підтримати її після пережитого та полегшити адаптацію до нових умов.

Серед доступних послуг:

- індивідуальні консультації психолога;
- групові психосоціальні заняття;
- арттерапевтичні та творчі активності;
- розвивальні й підтримувальні заняття;
- консультації соціального працівника.

Звернутися до фахівців можна, якщо дитина стала більш тривожною, замкненою чи агресивною, має труднощі у спілкуванні або навчанні, втратила мотивацію чи демонструє інші емоційні зміни. У кожному осередку працюють психолог і соціальний працівник, які мають спеціалізовану підготовку та отримують супервізійну підтримку. Усі послуги є безоплатними.

Загалом мережа «Твій» об'єднує 21 осередок у шести областях України. За час роботи її послугами скористалися 5 858 дітей, проведено понад 4 500 групових заходів, а психологи та соціальні працівники надали понад 2 800 консультацій кожного типу.

Проект реалізується за ініціативи Національної соціальної сервісної служби України, за підтримки Програми підтримки ОБСЄ для України у співпраці з органами місцевого самоврядування, обласними військовими адміністраціями та територіальними громадами.

08.09.2026

Івано-Франківська обласна державна адміністрація

<https://www.if.gov.ua/news/na-prykarpatti-pratsiuiut-nad-rozshyrenniam-mozhlyvostei-dlia-prykhystku-vpo>

На Прикарпатті працюють над розширенням можливостей для прихистку ВПО

В ОВА провели онлайн-нараду щодо розгортання додаткових ліжко-місць для тимчасового проживання внутрішньо переміщених людей. Під керівництвом заступниці голови ОДА Людмили Сірко участь у ній взяли представники департаменту соціальної політики, голови та заступники районних державних адміністрацій.

Сьогодні в області функціонує 50 місць тимчасового проживання (МТП), розрахованих на 2053 ліжко-місця. Наразі тут проживає 1928 ВПО. Тож резерв вільних місць є обмеженим. На Прикарпатті зареєстровано 110 689 внутрішньо переміщених людей. Водночас область продовжує приймати нових евакуйованих, насамперед сім'ї з дітьми. За період із січня по серпень 2026 року в область з новоприбулих 6 629 осіб стали на облік. Також евакуаційними потягами із Запорізької, Донецької та Дніпропетровської областей від початку року прибуло понад 150 людей, у тому числі 24 дитини.

Людмила Сірко наголосила, що Івано-Франківська область і надалі забезпечуватиме стабільну підтримку ВПО, організовуючи їх прийом, розміщення та надання необхідної допомоги в умовах триваючої збройної агресії.

«Необхідно посилити роботи щодо розгортання додаткових ліжко-місць для розміщення евакуйованого населення та вжиття відповідних заходів для забезпечення їх мінімально необхідними умовами для проживання», – зазначила Людмила Сірко.

У зв'язку з цим було надано доручення визначити фактичну кількість вільних місць у діючих МТП та приватному секторі, а також вказати потребу в ліжках, меблях і побутовій техніці.

Окрім цього, в області є 44 об'єкти, які після проведення ремонтних робіт потенційно можуть розгорнути додаткові місця. Заступниця голови ОВА підкреслила: «Важливо чітко розуміти потребу в проведенні ремонтних робіт та приведенні приміщень у належний стан».

Найближчим часом райдержадміністрації спільно з територіальними громадами мають надати додаткову інформацію щодо розміщення ВПО у місцях тимчасового перебування та кількості ліжко-місць, які можливо додатково розгорнути у разі виникнення потреби.

09.09.2026

Донецька обласна державна адміністрація

<https://dn.gov.ua/news/dlia-pereselentsiv-iz-donechchyny-dostupni-155-sportyvnykh-lokatsii-u-58-naselenykh-punktakh-ukrainy>

Для переселенців з Донеччини доступні 155 спортивних локацій у 58 населених пунктах України

В умовах повномасштабного російського воєнного вторгнення спортивна галузь Донецької області продовжує працювати та створювати можливості для занять фізичною культурою і спортом. Дитячо-юнацькі спортивні школи, інші профільні заклади та установи Донеччини, релоковані до більш безпечних регіонів України, проводять тренування, допомагаючи дітям і дорослим підтримувати фізичну форму, розвивати свої здібності та досягати нових спортивних вершин.

Для внутрішньо переміщених осіб із Донецької області доступний широкий вибір спортивних секцій за різними напрямками. Актуальний перелік, розміщений на вебсайті Донецької облдержадміністрації, наразі охоплює 155 локацій у 58 населених пунктах України: <https://dn.gov.ua/korisna-informaciya-dlya-vpo/perelik-sportivnih-sekcij-dlya-vpo-donechchini>.

Інформація постійно актуалізується відповідно до змін у роботі спортивних закладів та появи нових місць для тренувань.

Для зручного пошуку найближчої спортивної секції також створено Google-мапу з локаціями для ВПО Донецької області: <http://surl.li/svyfgy>.

11.09.2026

Луганська обласна державна адміністрація

<https://lova.gov.ua/oda/press/news/u-2026-rotsi-kolomyychyska-hromada-vydilyla-415-tys-hrn-na-dopomohu-simyam-ta-210>

У 2026 році Коломийчеська громада виділила 415 тис. грн на допомогу сім'ям та 210 тис. грн – на оздоровлення дітей

Соціальна підтримка сімей з дітьми громадою передбачає спрощену процедуру оформлення матеріальної допомоги, зокрема онлайн, а також пільги для багатодітних родин, прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу.

У Комплексній програмі соціального захисту населення громади закладено 415 тис. грн на допомогу внутрішньо переміщеним особам, окремо передбачено підтримку дітей військових та ветеранів, а також фінансову допомогу на лікування дітей з онкологічними захворюваннями.

Не менш важливим напрямом є оздоровлення та відпочинок дітей громади – на ці цілі у 2026 році закладено 210 тис. грн.

Навесні було проведено онлайн-опитування, щоб визначити потреби в цій сфері, і за його результатами троє дітей провели два тижні у дитячому оздоровчому закладі «Шаяни» на Закарпатті. Вартість путівок, оплачених з місцевого бюджету, склала 73,5 тис. грн.

Що стосується освіти, то у 2026/2027 навчальному році дітей громади навчає Куземівський ліцей, який працює в дистанційному форматі. У закладі навчається 146 учнів, працює 21 педагог. Значна частина дітей долучається до занять з-за кордону та з тимчасово окупованих територій – навчання організоване на платформі Human.

13.09.2026

Луганська обласна державна адміністрація

[https://lova.gov.ua/oda/press/news/milivska-hromada-turbota-pro-osvitu-ozdorovlennya-ta-vsebichnu-pidtrymku-ditey-v](https://lova.gov.ua/oda/press/news/milivska-hromada-turbota-pro-osvitu-ozdorovlennya-ta-vsebichnu-pidtrymku-ditey-v-umovakh-voennogo-stanu)

Мілівська громада: турбота про освіту, оздоровлення та всебічну підтримку дітей в умовах воєнного стану

Повномасштабне вторгнення та окупація змусили систему освіти Мілівської громади повністю перебудувати формат роботи. У Морозівському ліцеї станом на початок 2026/2027 навчального року контингент учнів зріс до 128 осіб. Серед них є діти з тимчасово окупованої території, які виїхали за кордон, отримали статус ВПО. Освітній процес забезпечують 17 педагогів.

Важливою складовою є національно-патріотичне виховання: для учнів регулярно проводяться тематичні заходи, а також організовуються онлайн-

зустрічі з українськими військовими. Крім того, школярі беруть активну участь у всеукраїнській грі «Сокіл» («Джура»), де цього року молодший рій «Козачата» посів третє місце на районних змаганнях. Успіхи ліцею підтверджують і вагомі досягнення учнів на обласному та всеукраїнському рівнях, де вони виборюють призові місця в олімпіадах і конкурсах.

Цьогорічна оздоровча кампанія «Літо 2026» охопила 38 дітей Мілівської громади, які отримали можливість відпочити та відновити сили як за кошти місцевого бюджету, так і завдяки підтримці міжнародних донорів.

Завдяки міжнародній підтримці 13 дітей громади мали змогу відпочити у Литві, Молдові та Румунії.

За кошти місцевого бюджету цьогоріч організовано відпочинок для 25 дітей громади. Були придбані путівки до дитячого лікувально-оздоровчого табору «Saltzbork» Львівської області. На ці потреби з місцевого бюджету спрямовано 549,5 тис. грн. Під час двотижневої зміни діти пройшли курс оздоровлення, поєднуючи його з насиченою спортивною та культурною програмою.

Турбота про всебічний розвиток юних жителів громади втілюється у системній матеріальній та соціальній підтримці родин. Яскравим прикладом є реалізація Програми «Обдаровані діти Мілівської селищної територіальної громади на 2026–2027 роки», у межах якої дев'ятьом талановитим учням цьогоріч виплачено одноразові грошові премії на загальну суму 31,2 тис. грн.

Дієвою залишається і Комплексна програма підтримки та соціального захисту мешканців Мілівської громади на 2023-2027 роки. Цього року матеріальну допомогу уже надано двом дітям, які мають статус постраждалих внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. Також 16 дітям відшкодовано вартість проїзду до закладів оздоровлення та відпочинку на загальну суму 21,1 тис. грн, що дозволило суттєво знизити фінансове навантаження на батьків. Крім того, у місцевому бюджеті передбачено придбання солодких подарунків для малечі до новорічних свят.

Важливим підґрунтям для розширення допомоги є залучення ресурсів благодійних організацій та міжнародних партнерів. Завдяки цій співпраці дві багатодітні родини отримали бензинові генератори, а 15 дітей забезпечено сезонним одягом та взуттям.

Водночас у партнерстві з благодійним фондом «Янголи спасіння» 39 дітей зі статусом ВПО забезпечено теплими дитячими ковдрами та необхідними засобами гігієни.

«Ми повністю цифровізували систему освіти нашої громади. На базі Морозівського ліцею ми забезпечуємо якісне дистанційне навчання для всіх наших учнів. Окрім здобуття знань, для нас принципово важливо підтримувати всебічний розвиток та ментальне здоров'я молоді. Саме тому громада фінансує програми оздоровлення, відпочинку та фінансового стимулювання обдарованих дітей. Усі ці проєкти підтримки – наш практичний внесок у розвиток підростаючого покоління та його успішне майбутнє», – наголошує Ірина Болткова.

08.09.2026

Маріупольська міська рада

<https://mariupolrada.gov.ua/news/ombudsman-ukraini-dmitro-lubinec-vidvidav-lvivskij-centr-%C2%ABjamariupol%C2%BB>

Омбудсман України Дмитро Лубінець відвідав львівський центр «ЯМаріуполь»

У Львові Уповноважений Верховної Ради України з прав людини відвідав центр підтримки вимушено переміщених осіб «ЯМаріуполь». Ознайомився з діючими проєктами Маріупольської МВА та послугами осередку підтримки переселенців.

З ініціативи міського голови, керівника Маріупольської МВА Вадима Бойченка та при підтримці приймаючих громад мережа працює у 22 містах України та об'єднує 45 осередків: від базових і побутових до медичних, від сімейної реабілітації до соціального житла. Це дозволяє переселенцям отримати широкий спектр послуг: соціальну, медичну та гуманітарну допомогу, психологічну підтримку, супровід військових та їхніх родин, доступ до освіти й можливостей працевлаштування. Загалом у мережі зареєстровано понад 70 тисяч маріупольських родин.

Також у межах проєкту «ЯМаріуполь. Поруч з тобою» підтримку отримують маріупольці, які тимчасово перебувають за кордоном. Це 780 людей із понад 30 країн світу.

Мережа «ЯМаріуполь» не тільки зберігає маріупольську громаду в евакуації, а й прагне бути корисною громадам Донеччини. Для 28 громад, які уклали меморандум про співпрацю з Маріупольською МВА, доступна низка консультаційних послуг мережі «ЯМаріуполь»: консультації лікаря та адміністратора ЦНАПу, допомога у поданні заяв до міжнародного Реєстру збитків для України, а також побутові послуги.

Дмитро Лубінець дав високу оцінку діяльності мережі «ЯМаріуполь», як одному з найпотужніших гуманітарних проєктів. Під час візиту він окремо акцентував на важливості надання всебічної допомоги військовослужбовцям, особливо колишнім військовополоненим, в оформленні необхідних документів. Також Омбудсман відзначив вагомість системної роботи по збору заяв від маріупольців та мешканців інших громад Донеччини до міжнародного Реєстру збитків для України.

«Мережа «ЯМаріуполь» є зразковою моделлю солідарності між евакуйованими громадами Донеччини у Львові та в масштабах усієї України. Профільна підтримка ветеранів, робота з поверненими з полону захисниками, а також фіксація злочинів рф через Реєстр збитків – це надважливі складові нашої спільної боротьби за справедливість. Така ініціатива підтверджує, що попри війну українське суспільство спроможне ефективно акумулювати

ресурси задля взаємопідтримки, допомагати своїм, інтегруватися в нові спільноти та разом будувати гідне майбутнє», – зазначив Дмитро Лубінець.

10.09.2026

Сумська міська рада

<https://dszn.smr.gov.ua/groshova-dopomoga-na-evakujuvanyh-ditej-poyasnyuyemo-shho-zminylosya/>

Грошова допомога на евакуйованих дітей: пояснюємо, що змінилося

В умовах воєнного стану та проведення евакуації населення з територій, де існує загроза життю і здоров'ю, важливим є забезпечення додаткового соціального захисту дітей, евакуйованих разом із сім'ями або законними представниками. З огляду на тривалі безпекові виклики та необхідність посилення підтримки таких дітей, внесені зміни до Порядку надання одноразової грошової допомоги евакуйованим дітям, яка виплачується у розмірі 2000 гривень.

Відповідно до розпорядження голови Сумської ОВА, змінилися такі основні пункти:

- розширено коло отримувачів допомоги: тепер вона надається не лише внутрішньо переміщеним особам, евакуйованим із населених пунктів, визначених рішенням голови СОДА, а й ВПО, які були евакуйовані з територій, де ведуться бойові дії, або з тимчасово окупованих російською федерацією територій, включених до відповідного переліку Мінрозвитку;

- потрібна згода іншого з батьків дитини: допомога виплачується одному з батьків за умови надання письмової згоди про виплату допомоги від іншого батька, що подається особисто.

Але є обставин, за яких згода не вимагається. Зокрема, якщо інший з батьків:

- є військовослужбовцем (за наявності довідки);
- помер;
- вважається зниклим безвісти;
- позбавлений батьківських прав;
- перебуває за кордоном.

Також згода не подається у випадках, коли:

- заявник має статус одинокої матері/батька;
- батьки розлучені і дитина проживає із заявником (за наявності рішення суду).

Оформити допомогу можна у Департаменті соціального захисту населення Сумської міської ради на Харківській, 35. Для цього необхідно подати такі документи: заяву, копії паспорта, довідки про присвоєння номера картки платника податків, свідоцтва про народження дитини, довідки ВПО заявника та дитини, рішення суду про встановлення опіки чи влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя, прийомну сім'ю або дитячий

будинки сімейного типу (за наявності) та довідку про евакуацію (в якій обов'язково повинно бути вказано ПІБ батьків/законних представників, ПІБ дитини, дата евакуації та маршрут слідування).

11.09.2026

Вінницька міська рада

<https://vmr.gov.ua/sotsialna-pidtrymka-ta-protses-pratsevlashtuvannia-shcho-shche-obhovoryly-pid-chas-cherhovoho-zasidannia-koordynatsiinoi-rady-z-pytan-vpo-u-vinnytskii-hromadi>

Соціальна підтримка та процес працевлаштування. Що ще обговорили під час чергового засідання Координаційної ради з питань ВПО у Вінницькій громаді

Інтеграція внутрішньо переміщених осіб у громаду – окремий напрям роботи Вінницької міської ради, до якого активно залучають громадськість. Одним із майданчиків, де координують цю роботу, є Координаційна рада з питань ВПО у Вінницькій громаді. Сьогодні, 11 вересня, відбулося чергове засідання цього дорадчо-консультативного органу на чолі з Елеонорою Руденко. Під час зустрічі розглянули актуальні для ВПО питання соціальної підтримки, працевлаштування, житла та інші потреби нових вінничан.

«Спільно з громадським сектором об'єднуємо зусилля щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, яких ми у нашій громаді вважаємо новими вінничанами. Наразі у нашій громаді зареєстровано 44,8 тисячі ВПО. Регулярно збираємося на засідання Координаційної ради, щоб обговорити зміни у законодавстві, участь в експериментальних проєктах, які можуть дати ВПО нові можливості, та розповісти про нові муніципальні ініціативи. Окремо проводимо оцінку потреб нових жителів, щоб розуміти, які питання для них є пріоритетними та які напрями роботи потрібно посилити», – зазначила заступниця міського голови Галина Якубович.

Директорка департаменту соціальної політики Вінницької міської ради Валентина Войткова розповіла про соціальну підтримку. Зокрема, вона детально зупинилася на запровадженні муніципальної компенсації за послуги водопостачання та водовідведення. Відшкодування доступне для всіх жителів громади, зокрема й внутрішньо переміщених осіб, якщо вони не отримують субсидію або інші пільги на оплату житлово-комунальних послуг.

«Реалізовуємо у громаді державну програму з надання житлових ваучерів для ВПО, які є учасниками бойових дій або людьми з інвалідністю внаслідок війни. Відповідна комісія розглядає заяви від людей, які надходять через застосунок “Дія”, та ухвалює рішення щодо відповідності умовам постанови. Це ще один механізм підтримки, який допомагає внутрішньо переміщеним людям вирішувати житлові питання та створювати більш стабільні умови для життя у громаді», – говорить Валентина Войткова.

Голова Координаційної ради з питань ВПО Елеонора Руденко представила результати комплексної оцінки потреб ВПО у Вінницькій громаді, яку провели у співпраці з департаментом соціальної політики ВМР. Загалом опрацювали близько 300 анкет.

«Протягом двох місяців – з червня по серпень – ми провели масштабну роботу, поєднавши онлайн- та офлайн-канали для залучення респондентів. Дослідження охопило 9 ключових напрямів: від соціально-демографічного стану, житлових умов і працевлаштування – до доступу до медицини, освіти, адмінпослуг та рівня інтеграції в громаду. Такий комплексний підхід дає нам чітке розуміння реальних потреб людей та є підґрунтям для розробки якісних локальних рішень. Наш аналіз показує не лише проблемні зони, а й колосальний потенціал: 73% опитаних планують залишатися у Вінниці, тому наша спільна мета – створити всі умови для їхньої успішної самореалізації та повноцінної інтеграції», – говорить Елеонора Руденко.

Щодо дослідження «Шляхи працевлаштування ВПО у Вінниці» проінформувала фахівчиня міжнародної неурядової організації ІМРАСТ Initiatives Юлія Полієва. За її словами, 65% ВПО у Вінниці працюють повний робочий день, 25% не працюють, 8% навчаються, решта – пенсіонери.

Про експериментальний державний проєкт щодо забезпечення житлом ВПО у сільській місцевості розповіла юристка БФ «Право на захист» Катерина Михайленко. А юрист благодійного фонду «Стабілізуєш Суппорт Сервісез» Олексій Балтак доповів про юридичні аспекти діяльності Координаційної ради ВПО та приведення її положення у відповідність до чинного законодавства.

07.09.2026

Житомирська обласна державна адміністрація

<https://oda.zht.gov.ua/news/u-semenivskij-gromadi-vidkryly-mistse-tymchasovogo-prozhyvannya-dlya-vpo/>

У Семенівській громаді відкрили місце тимчасового проживання для ВПО

Днями у Семенівській громаді відкрили нове місце тимчасового проживання (МТП) для внутрішньо переміщених осіб. До відкриття долучилася заступниця начальника Житомирської обласної військової адміністрації Наталія Арендарчук.

МТП розраховане на 30 місць і створене з урахуванням потреб людей, які вимушено залишили свої домівки через війну. Тут передбачені належні умови для проживання та доступу до необхідної інфраструктури.

Окрему увагу приділено безбар'єрності простору. У приміщенні облаштовано пандуси, інклюзивний санвузол і душову, встановлено тактильні таблички. Це дає змогу користуватися простором людям з різними потребами та рівнем мобільності.

Житомирщина від початку повномасштабної війни стала одним із регіонів, які приймають людей, змушених залишити свої домівки через російську агресію. Загалом область офіційно прийняла понад 128 тисяч внутрішньо переміщених осіб.

Станом на 1 вересня 2026 року на території Житомирської області зареєстровано 74 тисячі ВПО. Серед них – 16,1 тисячі дітей, 4,2 тисячі людей з інвалідністю, 31,4 тисячі працездатних осіб та 15,6 тисячі пенсіонерів. Також в області зареєстрована 121 багатодітна родина.

У Семенівській громаді зареєстровано 217 внутрішньо переміщених осіб. Із них 98 проживають безпосередньо на території громади, 39 – діти до 18 років, 6 – люди з інвалідністю. Загалом у громаді проживають представники 49 родин, 9 із яких є багатодітними.

Відкриття нового МТП розширює можливості громади щодо розміщення людей, які потребують тимчасового житла та безпечних умов проживання.

Наразі Перелік місць тимчасового проживання у Житомирській області затверджено у складі 28 об'єктів. Сім із них розташовані у Бердичівському районі, зокрема два – на території Семенівської громади.

09.09.2026

Київська обласна військова адміністрація

<https://koda.gov.ua/finska-kompaniya-rozglyadaye-kyivshhynu-dlya-stvorenniya-novogo-vyrobnyctva/>

Фінська компанія розглядає Київщину для створення нового виробництва

Настільні прапорці Фінляндії та України на металевих підставках, схрещені між собою на розмитому світлому тлі. Зліва розташований білий прапор із синім скандинавським хрестом, справа – синьо-жовтий прапор України.

Заступниця голови Київської обласної державної адміністрації Наталія Гаватюк провела зустріч із головою фінської компанії Harry Nordic Living Oy Тімо Мікконеном та його командою. Сторони обговорили перспективи реалізації інвестиційного проєкту на Київщині та подальші кроки для його запуску.

Фінська компанія планує побудувати на Київщині завод із виробництва збірних дерев'яних конструкцій. Орієнтовно підприємство зможе забезпечити близько 400 робочих місць. Наразі для розміщення виробництва розглядають майданчики індустриальних парків області. Такий формат дасть змогу швидше підготувати необхідну інфраструктуру та перейти до реалізації проєкту.

Водночас інвестиційні плани компанії не обмежуються виробництвом. Harry Nordic Living Oy також розглядає можливість реалізації на Київщині

проєкту зі створення пілотного житлового масиву для постраждалих внаслідок російських атак мешканців області та внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Під час зустрічі сторони узгодили механізми подальшої тристоронньої співпраці між Київською обласною державною адміністрацією, Happy Nordic Living Oy та консалтинговим партнером UVT GROUP для підготовки дорожньої карти проєкту.

ОГЛЯД ПУБЛІКАЦІЙ ЗМІ

Центральні

13.09.2026

ЕСПРЕСО

<https://espreso.tv/suspilstvo-pereselentsi-rokami-zhivut-u-mistsyakh-timchasovogo-prozhivannya-nardep-frolov-zayaviv-pro-vidsutnist-mekhanizmu-perekhodu-do-postiynogo-zhitla>

Переселенці роками живуть у місцях тимчасового проживання: нардеп Фролов заявив про відсутність механізму переходу до постійного житла

Держава досі не має повного механізму, який дозволив би переселенцям перейти від тимчасового проживання до постійного житла та повноцінної інтеграції у громадах.

Про це в програмі «По живому» заявив народний депутат та член комітету Верховної Ради з питань бюджету Павло Фролов.

Наразі нормативно проживання у МТП розраховане на шість місяців, однак цей термін можна продовжувати. Для найбільш вразливих категорій переселенців, зазначив депутат, термін проживання у таких місцях не планують обмежувати завершенням воєнного стану.

Водночас, за словами Фролова, проблема полягає у відсутності механізму, який дозволяв би переселенцям перейти від тимчасового проживання до постійного.

Фролов зазначив, що одним із варіантів може бути переведення частини МТП у формат постійного проживання. Для інших людей, за його словами, необхідно створювати можливості для працевлаштування та започаткування власної справи.

«Деяких людей потрібно підтримати або передбачити можливість переходу цих МТП в постійне проживання. Деяким людям треба започаткувати якісь гранти на відкриття власної справи», – розповів нардеп.

Він навів приклад сім'ї на Одещині, яка проживає у МТП ще з 2015 року. «Останній візит був на Одещину і дійсно спілкувалися з сім'єю, яка каже, що ми живемо в цьому МТП з 2015 року понад 10 років», – заявив Фролов.

За словами народного депутата, така ситуація свідчить про те, що держава поки не забезпечила повного шляху від тимчасового розміщення до інтеграції людини у новій громаді: «Це те, над чим має працювати держава, має працювати на всіх рівнях. Тобто в нас немає повного завершення циклу».

Фролов пояснив, що цей цикл має включати соціальну підтримку, інтеграцію та адаптацію переселенців у громадах, куди вони переїхали.

Водночас проблема залишається актуальною через продовження евакуації людей із небезпечних територій. За словами депутата, держава та громади мають створювати можливості для довгострокового проживання переселенців.

«Житло – це ключова проблема. Треба злагоджена робота, треба менше бюрократії і більше конкретних об'єктів для того, щоб люди могли за прийнятними коштами, якщо це працездатні, а якщо це непрацездатні, то в тому числі безкоштовно або щоб за субсидії люди проживали і не поверталися на окуповані території», – пояснив Фролов.

13.09.2026

ЕСПРЕСО

<https://espreso.tv/svit-tsi-groshi-mayut-povernutisya-liderka-afd-zaklikala-priviniti-dopomogu-ukraini-ta-vidpraviti-ukrainskikh-cholovikiv-dodomu>

«Ці гроші мають повернутися»: лідерка AfD закликала припинити допомогу Україні та відправити українських чоловіків додому

Лідерка ультраправої AfD Аліса Вайдель заявила, що в разі приходу партії до влади Німеччина припинить будь-яку підтримку України

Про це вона сказала в інтерв'ю ютуб-каналу AUF1.

Вайдель заявила, що понад мільйон українців у Німеччині отримують соціальну допомогу «Bürgergeld», і це «вже неможливо фінансувати».

«Ці українці мають повернутися – насамперед хлопці призовного віку», – сказала вона, уточнивши, що таких чоловіків у Німеччині «шестизначна кількість» і що вони, за її словами, «залюбки повернулися б» на батьківщину.

Щодо державної підтримки України Вайдель була категоричною.

«Ми також припинимо виплати Україні та будь-яку військову підтримку. Ми також вимагатимемо суттєвого повернення коштів від України».

11.09.2026

Радіо Свобода

<https://www.radiosvoboda.org/a/nimechchyna-choloviky-bizhentsi-povernennya-v-ukrayinu/33852241.html>

Німеччина хоче повертати чоловіків до України. Чи можливо це юридично?

Німеччина могла б допомогти Україні повертати чоловіків призовного віку, які зараз перебувають на її території, заявив міністр закордонних справ Йоганн Вадефуль.

Але «без примусу», додав він. Наскільки реальною є така пропозиція, чи може Берлін передавати Києву персональні дані українців і чи існують сьогодні механізми примусового повернення чоловіків, які вже мають тимчасовий захист у Німеччині? Про це розповідає проєкт Радіо Свобода «Ти як?»

Восьмого вересня міністр закордонних справ Німеччини Йоганн Вадефуль в інтерв'ю Bild висловив своє бачення, як Німеччина могла б допомогти з поверненням українських чоловіків призовного віку додому. За його словами, Берлін може допомогти українському уряду їх ідентифікувати.

«Ми ж знаємо, хто тут живе. Хто, наприклад, отримує соціальні виплати, хто тут зареєстрований, хто має дозвіл на проживання», – зазначив Вадефуль.

За даними Федерального відомства у справах міграції та біженців (BAMF), які наводить видання RND, станом на 30 травня 2026 року в Німеччині перебували 1 мільйон 349 тисяч воєнних мігрантів з України. Із них 365 тисяч – чоловіки віком від 18 до 63 років. Для порівняння: станом на 8 березня 2025-го в ФРН перебували 1 мільйон 254 тисячі українців, серед яких було 298 тисяч чоловіків.

Таким чином, із приблизно 95 тисяч воєнних мігрантів з України, які прибули трохи більше ніж за рік, близько 60% становлять чоловіки, зазначає RND. Видання також припускає, що таке зростання може бути частково пов'язане з рішенням української влади, ухваленим у серпні 2025 року, дозволити виїзд за кордон чоловікам віком від 18 до 22 років.

На основі цих даних, за словами Вадефуля, Україна могла б надсилати повідомлення безпосередньо до чоловіків із вимогою або закликом бути залученими до військової служби. Однак повернення до України має бути «без примусу», наголосив міністр.

«Я вважаю, що це питання можна порушувати і його потрібно порушувати», – зауважив Вадефуль.

Німецькі медіа трактують його слова саме як пропозицію допомогти Україні ідентифікувати чоловіків і встановити з ними контакт, а не як анонс масових депортацій.

Повернення українців – поки радше ідея

Юристка з міграційного права Юлія Зелвенська розповідає, що наразі не бачить простого механізму, який дозволив би Німеччині реалізувати повернення великої кількості українських чоловіків.

«Якщо у людини статус біженця або тимчасовий захист, то повертати її буде дуже проблематично. Скоріше – неможливо», – зазначає вона.

Головна причина – статус тимчасового захисту сам по собі передбачає захист від повернення додому, де небезпечно, для людини на території країни, до якої вона прибула, згідно з міжнародним правом.

Німеччина не може просто анулювати тимчасовий захист для всієї групи людей на тій підставі, що вони – українські чоловіки певного віку, каже юристка.

Європейська директива про тимчасовий захист дозволяє позбавляти захисту людей у конкретних індивідуальних випадках – наприклад, якщо є серйозні підстави вважати, що людина вчинила воєнний злочин, злочин проти людяності чи тяжкий неполітичний злочин, або якщо вона становить загрозу безпеці країни перебування.

Нові правила ЄС не передбачають повернення

Дискусії про необхідність сприяти поверненню українських чоловіків за останній рік-два піднімали декілька країн. Спочатку Польща, потім Німеччина, яка має більшу політичну вагу у Брюсселі.

Але максимум, який спромоглася запропонувати Єврокомісія, і що згодом було затверджено всіма країнами-членами ЄС, це позбавити можливості подавати заяви на тимчасовий захист тим військовозобов'язаним чоловікам і жінкам, які тільки зараз прибувають в ЄС та будуть на нього подаватися.

Тобто, після ретельного вивчення ситуації, юристи Єврокомісії все одно не знайшли способу, наприклад, позбавити захисту чи не продовжувати його тим чоловікам, які вже його отримали.

Відповідне рішення Рада ЄС ухвалила 30 липня, а діяти воно почало 5 серпня 2026 року. Відтоді тимчасовий захист надається лише тим новим заявникам, які виконали свої військові обов'язки за українським законодавством і, де це необхідно, можуть це підтвердити – показати штамп у паспорті від прикордонної служби України, який свідчить про легальний перетин кордону, або ж дані «Резерв+».

Але у рішенні прямо записаний важливий виняток: нова вимога не застосовується до тих, хто вже мав тимчасовий захист у відповідній країні ЄС станом на 4 серпня, чи хоча б почав процедуру подання документів.

Єврокомісія у своїх роз'ясненнях також виходить із принципу, що статус не має переглядатися лише тому, що згодом змінилися обставини людини. Наприклад, якщо 22-річний українець законно отримав тимчасовий захист, він не повинен автоматично втратити його після досягнення віку, коли на нього почнуть поширюватися інші військові обов'язки.

Тож директиви ЄС наразі не передбачають механізмів, за якими б українські чоловіки під тимчасовим захистом у Німеччині могли бути відправлені додому.

Чи може Німеччина надати списки чоловіків?

Інша частина пропозиції Вадефуля – стосується передачі Україні персональних даних чоловіків призовного віку. За словами юристки Юлії Зелвенської, з погляду німецького та європейського права – це буде порушенням правил поширення приватної інформації. Для того, щоб такі дані можна було передати третій країні, потрібно мати на це підстави, каже вона.

Україна для законодавства ЄС про захист даних є третьою країною. Загальний регламент про захист даних (GDPR), що діє в Євросоюзі, забороняє передачу персональних даних до третьої країни, якщо буде порушено захист людини.

Тому механізм, за якого німецька влада просто сформувала б масив даних українських чоловіків і передала його Києву для мобілізаційних цілей, принаймні вимагав би окремого юридичного обґрунтування.

«Є, звісно, випадки в історії, коли інша країна надавала інформацію про людей, які подавали на статус біженця чи були під статусом, – були такі скандали в Бельгії. І це потім, звісно, оскаржувалось у судах, і бельгійські суди визнали, що це було незаконно», – зазначає Юлія Зелвенська.

Про те, що це радше окремі заяви, а не послідовна політика, вважає й політолог та соціолог Дітріх Тренгардт.

«Ймовірно, ця заява адресована передусім українському уряду, однак її широко обговорюють у Німеччині, – каже він. – Виникнуть питання не лише щодо захисту персональних даних. А також буде багато критики, оскільки в Німеччині існує право на відмову від військової служби».

А екстрадиція?

Теоретично Україна може звертатися до Німеччини з індивідуальними запитами щодо конкретних людей про екстрадицію, каже юристка. Але це принципово інший механізм.

«Це має бути судова справа. Має бути рішення, що ця людина порушила кримінальне законодавство, і запит на екстрадицію через конкретне кримінальне правопорушення», – зауважує Юлія Зелвенська.

Навіть у такому випадку екстрадиція не відбувається автоматично. Німецькі суди мають оцінювати конкретну справу, правові підстави запиту та ризики для прав людини. А судові процеси можуть тривати роками.

На думку Зелвенської, теоретично можливі окремі «показові» справи щодо конкретних осіб, але перетворити екстрадиційний механізм на інструмент масового повернення сотень тисяч людей практично неможливо.

«Ми кажемо про сотні тисяч людей. Це дуже важка і довга процедура. Україна мала б мати на це величезний ресурс», – зазначає вона.

Хто більш вразливий

Ситуація може бути іншою для українців, які вже не перебувають під тимчасовим або міжнародним захистом, а мають інший тип дозволу на проживання – наприклад, робочий, розповідає юристка.

Практика переходу із тимчасового захисту на робочий у Німеччині доволі поширена, оскільки лише з робочого типу проживання згодом можна податися на довгостроковий дозвіл на проживання або ж на громадянство. Раніше Радіо Свобода розповідало про можливість отримання громадянства в Німеччині українцями, які приїхали туди після повномасштабного вторгнення.

«Якщо це посвідка на інших підставах – робота чи щось інше – там ситуація вже інша. Тобто люди, які не мають захисту міжнародного або тимчасового, – для них можуть просто виникнути якісь проблеми», – каже Юлія Зелвенська.

За її словами, у таких людей потенційно можуть виникати додаткові питання під час продовження дозволу на проживання, переході на інший статус або поданні документів на громадянство. Але й у цих випадках рішення повинні ухвалюватися індивідуально і можуть бути оскаржені в суді.

Угорщина показує межі свободи країн ЄС

На цьому тлі показовою є позиція Угорщини, яка вирішила рухатися у протилежному напрямку. Прем'єр-міністр Угорщини Петер Мадяр заявив, що Будапешт і надалі готовий надавати захист українським чоловікам призовного віку, попри нове рішення ЄС. Йдеться, зокрема, про чоловіків із Закарпаття, яких угорська влада розглядає як людей, що мають тісні зв'язки з Угорщиною.

У Єврокомісії на це пояснили, що держави-члени можуть застосовувати сприятливіші правила і надавати захист ширшому колу людей, ніж мінімально передбачено європейським рішенням.

І саме тут виникає принципова різниця між Угорщиною і Німеччиною. Угорщина хоче дати більше прав, ніж вимагає спільне правило ЄС.

Чи має право відступати від директиви Німеччина і в яких обсягах? У Єврокомісії поки не відповіли на запит Радіо Свобода.

Водночас, якби Німеччина захотіла позбавити вже наданого тимчасового захисту чоловіків, які його законно отримали раніше, фактично це б означало надати менше прав, ніж передбачає чинна європейська система.

У праві ЄС така різниця має значення. Директиви та рішення у сфері захисту встановлюють мінімальний рівень гарантій, нижче якого держави-члени зазвичай не можуть опускатися в односторонньому порядку. Саме тому приклад Угорщини не означає, що Німеччина так само вільна зробити протилежне і виключити з-під захисту тих, кого рішення Ради ЄС прямо залишає під ним.

Тиск через соціальну політику

Водночас значно реальнішим для українських біженців може бути не депортація, а перегляд соціальної підтримки, каже німецький політолог та соціолог Дітріх Тренгардт.

«Дискусії щодо українців і соціальних виплат пов'язані між собою не надто тісно, але це може швидко змінитися, зокрема на тлі успіхів

«Альтернативи для Німеччини» (AfD) та її критики виплат іноземцям, – каже він. – Загалом так: жінок і дітей, які потребують захисту, широко сприймають як таких, хто має право на нього, чоловіків – меншою мірою. Водночас чоловіки частіше працевлаштовані, а це вже інша підстава для легітимації їхнього перебування».

6 вересня відбулися вибори в федеральній землі Саксонія-Ангальт, які виграла ультраправа партія «Альтернатива для Німеччини», набравши майже 44% голосів виборців. Партія виступає за значно жорсткішу міграційну політику, зменшення підтримки України та відновлення відносин із Росією.

Однак навіть зміни соціальної політики повинні відповідати німецькому та європейському праву і не можуть автоматично стосуватися виключно українських чоловіків лише через їхню стать або вік.

Поки що Вадефуль сам проводить межу між закликом до повернення і примусом. Його слова радше показують, що питання українських чоловіків залишається частиною політичного порядку денного в Берліні, кажуть експерти.

Станом на 30 червня 2026 року в Німеччині понад 1,2 мільйона українців мали статус тимчасового захисту, згідно з даними Євростату. Це становить 29,2% від усіх отримувачів такого статусу в ЄС.

11.09.2026

Радіо Свобода

<https://www.radiosvoboda.org/a/skorochennia-bizhentsiv-polshcha/33852391.html>

Кількість українських біженців у Польщі різко скорочується

Кількість українців, які проживають у Польщі зі статусом тимчасового захисту, з весни скоротилася більш ніж на 106 500 людей, свідчить оприлюднена 8 вересня урядова статистика.

У квітні 2026 року близько 974 500 людей були зареєстровані за імміграційним статусом, який Польща запропонувала українським біженцям. До початку вересня ця кількість знизилася до 868 000 людей – приблизно на 11%.

Польські ЗМІ припускали, що посилення ворожості до біженців спричиняє їхній відтік із країни. Частина людей справді емігрує, однак українці в Польщі кажуть, що значна частина скорочення пов'язана не з конфліктами на вулицях, а з бюрократичними перешкодами.

Богдан Концур, експерт з питань міграції з організації «Український дім» у Варшаві, розповів Радіо Свобода, що зміни до законодавства в березні зобов'язали українських біженців чітко заявляти прикордонникам про намір отримати тимчасовий захист у Польщі.

Однак, за його словами, багато людей «дізнаються про це, коли приходять до [імміграційного] офісу, і там їм кажуть, що їхній в'їзд до Польщі був зареєстрований як туристичний».

Концур зазначає, що багато українців, яким він допомагав, заявляли: на кордоні їм не ставили жодних запитань і вони не бачили інформації про нове правило на пунктах пропуску.

Українці, які в'їжджають до Польщі як туристи, не можуть подаватися на статус тимчасового захисту.

Анна Собеська-Текень, речниця польської прикордонної служби, підтвердила Радіо Свобода цю юридичну деталь.

«Громадянин України, який має намір в'їхати до Польщі для отримання тимчасового захисту, повинен чітко заявити про цей намір офіцеру Прикордонної служби під час перевірки на кордоні», – написала вона в електронному листі.

«Це важливо, оскільки за відсутності такої заяви в'їзд може бути зареєстрований за загальними правилами, які застосовуються до безвізових поїздок», – додала речниця.

На початку вересня набули чинності ще одні законодавчі зміни, через які значна кількість українців була вилучена з реєстру людей із тимчасовим захистом через документи, які вони використовували для в'їзду до Польщі.

Під час першої хвилі українців, які тікали від російського масштабного вторгнення у 2022 році, багато людей отримали тимчасовий захист без чинного закордонного паспорта, використовуючи інші документи, зокрема внутрішній паспорт або ID-картку, щоб підтвердити особу. У випадку дітей могли використовуватися свідоцтва про народження, а деяких біженців реєстрували лише на підставі заяви про особу.

Згідно із законом, який набув чинності цього року, українці, яким тимчасовий захист надали без пред'явлення чинного документа для подорожей, мали підтвердити свою особу за допомогою такого документа до 31 серпня.

Ті, хто цього не зробив, втратили право на легальне проживання, пов'язане зі статусом тимчасового захисту, з 1 вересня.

Концур каже, що це торкнулося десятків тисяч українців. Пізніше правила змінили, надавши постраждалим шестимісячний період для того, щоб «врегулювати свою ситуацію», додав він.

Польські прикордонні органи заявили, що українці, які втратили тимчасовий захист у вересні, «можуть повторно отримати це право після законного повторного в'їзду до Польщі» за наявності чинного паспорта.

Ставлення поляків до біженців, згідно з опитуваннями, останніми місяцями значно погіршилося.

Одразу після російського вторгнення у 2022 році близько 94% поляків вважали, що їхня країна має приймати українців, які тікають від війни.

До липня 2026 року цей показник знизився до 42%, а більше половини опитаних виступали проти прийняття українських біженців.

Зростання негативного ставлення до українців переважно пов'язують із новою увагою до теми убивств поляків під час Волинської трагедії в 1940-х роках, а також із питанням рівня соціальних виплат для новоприбулих.

Нове загострення відносин між Україною та Польщею виникло після того, як президент України Володимир Зеленський у червні перейменував один із військових підрозділів України «на честь героїв УПА». Це викликало гостру реакцію у Польщі. Президент Кароль Навроцький заявив, що для значної частини польського суспільства УПА залишається організацією, відповідальною за злочини проти польського цивільного населення. В Україні УПА вважається силою, яка боролася за незалежність України проти сталінської та гітлерівської окупації. Лише окремі підрозділи УПА в умовах німецької окупації брали участь у різанині на Волині, коли українці убивали поляків, а поляки – українців. 4 червня 2025 року польський Сейм ухвалив закон про Національний день пам'яті про поляків, жертв геноциду, вчиненого ОУН і УПА на східних землях Другої Речі Посполитої, як називають у Польщі «східних кресах» у 1939–1946 роках, вказавши кількість польських жертв – у понад 100 тисяч. Українські дослідники називають цифру у 100 тисяч польських жертв – оціночним судженням. І зазначають, що в опублікованих документах сучасних польських дослідників є цифра від 15 до 19 тисяч польських жертв, і 10 до 15 тисяч із українського боку. Також є документи, які свідчать про провокації радянського НКВС для підбурювання конфлікту між поляками і українцями у 1939–1946 роках.

Олена Бабакова, польсько-українська дослідниця, яка стала співавторкою звіту 2026 року про відносини між поляками та українськими мігрантами, каже, що широко висвітлене зростання антиукраїнських настроїв почалося напередодні президентських виборів 2025 року.

Але вона також зазначає, що за скороченням кількості українських біженців у Польщі стоїть багато факторів, зокрема українці, які переходять на інші типи дозволів на проживання.

Бабакова каже, що окремі випадки ворожого ставлення до українців у Польщі мало впливають на рішення людей переїжджати.

Вона розповіла Радіо Свобода, що після стресу від виїзду з рідної країни та облаштування життя в іншій державі багато українців, які не хочуть повертатися в зону війни, «відчувають, що неможливо знову пройти через цю емоційну роботу і переїхати до якоїсь іншої нової країни».

«Ви так важко працюєте, щоб забезпечити дім і їжу для своїх дітей. Можливо, у ваших дітей виникають проблеми в школі, але школа все одно відносно хороша, вона близько до вашого дому. Що має статися, щоб ви вирішили зібрати валізи і просто завтра поїхати?» – зауважує дослідниця.

Ті, хто залишає Польщу, за словами Олени Бабакової, «це не люди, які почуваються найгірше». «Це просто люди, які мають найбільше ресурсів для того, щоб здійснити ще одну таку міграційну кампанію», – зазначає вона.

08.09.2026

inPoland.net.pl

<https://inpoland.net.pl/novosti/obshhestvo/polshha-vidilila-250-mln-zlotih-na-adaptacziyu-ukra%d1%97nskih-ditej-u-shkolah/>

Польща виділила 250 млн злотих на адаптацію українських дітей у школах

Міністерство національної освіти виділить 250 мільйонів злотих на допомогу іноземним дітям у польських школах. Це результат аналізу уроків, отриманих від українців у Польщі. Після початку війни десятки тисяч з них вступили до польської системи.

До вибуху повномасштабної війни в Україні у польських школах навчалося приблизно 70 000 українських дітей. Після російського вторгнення це число зросло більш ніж удвічі. Чотири роки навчання показали, які є прогалини в польській системі освіти для українських учнів.

Як розповідають польські вчителі, після початку повномасштабної війни до польських шкіл потрапляли діти з України, які не володіли польською мовою. Для таких дітей були запроваджені курси вивчення польської мови при школах (6 годин на тиждень), проте вони були не обов'язковими.

З 1 вересня 2026 року для українських дітей діють такі ж правила, як і для інших іноземних учнів – 2 години польської мови на тиждень.

Часто через незнання мови дітей зараховують до попереднього класу, тобто один рік вони втрачають. Хоча вчителі зазначають, що рівень знань українських дітей часто вищий, ніж у польських однолітків. Також дається взнаки різниця у навчальних програмах у польській та українській системах освіти.

Багато дітей з України продовжують навчання в українських школах дистанційно, тобто одночасно навчаються у двох школах. Атестат в українській школі такі діти отримують раніше. Тому іноді такі учні припиняють навчання у польській школі та з українським документом про повну загальну середню освіту вступають до вишів у Польщі.

Міністерство національної освіти прагне, щоб українські діти якомога швидше адаптувалися у польських школах. Проте йдеться не лише про польську мову.

Як розповіла Евеліна Горчица, речниця МНО, дитині, яка приходить до польської школи з іншої країни, потрібен не лише перекладач. Їй потрібен хтось, хто допоможе їй зрозуміти школу. З цієї причини 250 мільйонів злотих з програми «Дружня школа» держава виділила на міжкультурних асистентів.

Міжкультурні асистенти мають допомагати іноземним учням адаптуватися в новій школі, спілкуватися з вчителями та однолітками, а також організувати співпрацю між родинами та школою. Програма також включає психологічну та педагогічну підтримку учні, їхніх батьків та педагогів.

Подальші зміни чекають на іноземців у 2027 році, коли набуде чинності основна навчальна програма для додаткових безкоштовних курсів польської мови.

08.09.2026

inPoland.net.pl

<https://inpoland.net.pl/novosti/obshhestvo/u-polshhi-zare%20%94strovano-rekordnu-kilkist-praczyuyuchih-ukra%20%97ncziv/>

У Польщі зареєстровано рекордну кількість працюючих українців

Попередній рекорд кількості працівників з українським громадянством у Польщі було встановлено у листопаді 2025 року. Згідно з останніми даними GUS, у березні цього року цей показник був вищим майже на 15 000 осіб.

Як повідомило Головне статистичне управління, станом на 31 березня 2026 року в Польщі працювало 1 152 700 іноземців. Це на 8%, або на 85 700 осіб, більше, ніж на кінець березня 2025 року. Порівняно з 28 лютого 2026 року ця кількість зросла на 20 200 осіб.

Статистика свідчить, що дедалі більше громадян України знаходить роботу в Польщі. У березні українські працівники становили 68% від загальної кількості працюючих іноземців у Польщі – 784 000 осіб. Це на 9,7% більше, ніж в аналогічний період у попередньому році.

Таким чином, попередній рекорд від 25 листопада, а саме 769 000 українців на польському ринку праці, було перевершено на 15 000 осіб. Темпи зростання у річному обчисленні виявилися другими серед усіх національностей, що працюють у Польщі.

У відсотковому значенні найбільшим було збільшення колумбійських працівників – +18,9% (+3,2 тис.осіб).

10.09.2026

inPoland.net.pl

<https://inpoland.net.pl/novosti/malopolske-vo%20%94vodstvo-pidtrimu%20%94ukra%20%97nu-bagatorichne-partnerstvo-prodovzhuvatimetsya/>

Малопольське воєводство підтримує Україну: багаторічне партнерство продовжуватиметься

9 вересня Генеральний консул України в Кракові Ореста Старак зустрівся з Віцемаршалком Малопольського воєводства Вітольдом Козловським, щоб обговорити питання підтримки української громади в Малопольщі та багаторічного партнерства Малопольського воєводства з громадою Львівщини в Україні.

На зустрічі обговорювалися питання українсько-польської регіональної співпраці, подальший розвиток партнерських відносин, реалізацію спільних ініціатив, що спрямовані на підтримку української громади в Малопольщі.

Багаторічне партнерство Малопольського воєводства з Львівською областю в Україні почалося ще у 2004 році, коли була підписана Спільна декларація про співпрацю. З початку повномасштабного російського вторгнення в Україну ця співпраця набула особливого значення. Малопольське воєводство системно допомагає Україні в межах ініціативи «Малопольський гуманітарний щит» та надавало значну фінансову підтримку Львівській ОВА для забезпечення першочергових потреб, допомогу медикаментами, генераторами, необхідним обладнанням для медичних закладів, центрів екстреної медичної допомоги й волонтерських осередків Львівщини.

«Генеральне консульство України в Кракові високо цінує конструктивний діалог з керівництвом Малопольського воєводства та налаштоване на подальше поглиблення співпраці задля зміцнення українсько-польського партнерства, розвитку міжрегіональних зв'язків, а також залучення Малопольщі до майбутніх проєктів з відновлення та відбудови України», – зазначає Генеральне консульство України в Кракові на своїй сторінці у соціальній мережі Facebook.

08.09.2026

Radio Prague International

<https://ukraina.radio.cz/golova-spd-hoche-skasuvaty-vsi-vydatky-na-ukrayinciv-premyer-proty-8896824>

Голова SPD хоче скасувати всі видатки на українців. Прем'єр проти

Представлений урядом проєкт бюджету на 2027 рік передбачає небачений досі дефіцит у 389 мільярдів крон. Лідер коаліційної партії SPD, голова Палати депутатів Томіо Окамура бачить простий спосіб хоч трохи зменшити його: викреслити всі видатки на біженців із України, повідомило інтернет-видання iDnes.cz.

Прибувши в понеділок на зустріч із прем'єром Андреєм Бабішем (ANO) і консультації коаліційних партій щодо бюджету, Окамура заявив: «Допомога українцям насправді величезна: приблизно 8 мільярдів (крон – ред.) – це гуманітарна допомога українцям, плюс іще 4 мільярди за українців, які не працюють, платить держава за медичне страхування, тобто разом 12 мільярдів».

Лідер SPD вже далеко не вперше виступає як проти українських біженців у Чехії, так і проти українців узагалі. Він уже пропонував скасувати для українських біженців тимчасовий захист (що можна було б зробити тільки на рівні всього Європейського союзу) чи взагалі влаштувати повний перегляд дозволів на перебування всіх громадян України.

І на його попередні пропозиції скасовувати допомогу біженцям від війни Росії проти України вже реагував прем'єр-міністр. «Допомога (біженцям – ред.) нижча, ніж та, яку отримують наші співгромадяни, а медстрахування ми платимо тільки за «застрахованих державою», а це 90 тисяч дітей і 60 тисяч пенсіонерів. І ці виплати знижуються», – заявив Бабіш у неділю на Чеському телебаченні. Статус «застрахованих державою» передбачений у Чехії, зокрема, і для чеських дітей і пенсіонерів, не тільки для біженців.

Нинішній уряд перестав оприлюднювати дані про те, скільки коштів біженці вносять до державного бюджету, – публікуються тільки дані про видатки на них. Але ще з 2023 року ці внески з боку біженців, про які повідомляв попередній уряд, були більшими, ніж видатки чеської держави на них.

Наприклад, за даними про другий квартал минулого року, біженці з України внесли до бюджету 7,6 мільярда крон, а отримали з бюджету вдвічі менше – 3,8 мільярда крон. За третій квартал різниця була ще більша: 8,2 мільярда надходжень проти 3,9 мільярда видатків.

І коли нинішній уряд перестав публікувати інформацію про надходження від біженців, його різко розкритикував міністр праці і соціальних питань попереднього уряду Маріан Юречка (KDU-ČSL).

«Не оприлюднювати, скільки біженці з України вносять до бюджету, має єдину мету: роздмухувати ненависть. При цьому ми вміємо це підрахувати і знаємо, що вони вже давно вносять до бюджету більше коштів, ніж скільки ми видаємо на допомогу їм. Уряд мав би усвідомити, що такі галузі, як будівництво, соціальні послуги чи охорона здоров'я, без цих людей не обійдуться», – наголошував він.

Але Окамура продовжує наполягати на скасуванні допомоги біженцям і вказує, що має на Бабіша важіль: без голосів депутатів його партії уряд не обійдеться.

«Для нас, звичайно, абсолютно неприйнятно, щоб ця допомога не те що зростала – ми, навпаки, хочемо повного скасування допомоги українцям. А через те, що ми коаліція трьох партій і ми маємо 15 депутатів зі 108 в коаліції, то, мабуть, буде потрібен якийсь компроміс, але ми наполягаємо на максимальному вирішенні повного скасування», – заявив голова SPD і Палати депутатів.

Крім того, резерви для скорочення дефіциту бюджету Окамура бачить і в зовнішніх видатках Чехії – «і іноземцям, і іноземним країнам, або різні внески до міжнародних організацій».

09.09.2026

Radio Prague International

<https://ukraina.radio.cz/chehiya-ne-vyklyuchaye-dodatkovyh-obmezhen-na-nadannya-ukrayincyam-tymchasovogo-8896906>

Чехія не виключає додаткових обмежень на надання українцям тимчасового захисту

Ідеться про обмеження за територіальною ознакою – щоб тимчасовий захист не надавався прибульцям із частин України, визнаних безпечними. На такий крок уже пішли кілька європейських країн. Але в країнах Євросоюзу, серед того і в Чехії, його можна запровадити тільки на рівні всього ЄС. Тим часом представники чеського бізнесу виступають проти перешкод для українських біженців, які цьому бізнесові потрібні.

Обмеження за територіальною ознакою – «це були варіанти, які ми розглядали відразу з самого початку, але врешті до цього за результатами дискусії в Європейському союзі не дійшло», сказав про недавні переговори щодо обмежень на надання тимчасового захисту в ЄС міністр внутрішніх справ Чехії Лубомір Метнар (ANO), слова якого наводить інтернет-видання Novinky.cz. Тоді врешті вирішили відмовляти в тимчасовому захисті тільки тим, хто має військовий обов'язок перед Україною.

Данія готує власні правила: 14 областей України вважає «менш ураженими війною»

А тим часом такі обмеження вже запровадили Норвегія і Швейцарія, які не є членами Євросоюзу і не зв'язані його законодавчими нормами. Готує такий крок і Данія – хоч вона і член ЄС, але не бере автоматичної участі в деяких галузях політики Євросоюзу, серед того і в міграційній політиці, і рішення з цього приводу ухвалює хоч і з оглядом на рішення ЄС, але самостійно. Тому режим, аналогічний до тимчасового захисту, вона регулює власним спеціальним законом про тимчасові дозволи на перебування для осіб, переміщених із України.

І нині уряд країни готує чергову зміну до цього закону. Коли вона буде ухвалена, право на отримання тимчасового захисту в Данії втратять прибулі з цілої низки областей України, які, як заявляє уряд країни, «менш уражені війною». Нині перелік цих областей такий: Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська (тільки область, місто Київ під заборону не потрапляє), Кіровоградська, Львівська, Полтавська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Черкаська і Чернівецька.

Як заявив міністр імміграції й інтеграції Данії Мортен Бесков, деякі територіальні громади країни вже мають труднощі з розміщенням великих кількостей українців і з інтеграцією їх у данське суспільство, тому уряд обмежить кількість українців, які прибувають до Данії, і таким чином зменшить навантаження на громади країни. Уряд, сказав міністр, відрегулює правила так, щоб дозволи на перебування за послабленими для українських

біженців правилами «могли отримати тільки ті українці, які потребують захисту найбільше».

Він нагадав, що в Данії в серпні перебувало близько 47 600 біженців із України. Це означає, що в цій країні на тисячу місцевих мешканців припадає 8 біженців.

Можливості Чехії на межі, не виключають нових обмежень

У Чехії на тисячу мешканців припадає 36 біженців – це найбільше в усьому Європейському союзі. Їх у Чехії вже майже 400 тисяч – за даними МВС країни, станом на ніч із 6 на 7 вересня це число становило 399 212.

«Уже тривалий час чеські можливості перебувають на межі. Ймовірно дальше прибуття більшої кількості біженців значно перевищило б ці можливості», – заявляла вже раніше речниця Міністерства внутрішніх справ Гана Мала.

І, як каже міністр Метнар, ідея про «безпечні області» України може знову повернутися на розгляд – хоча Росія практично щодня б'є по всій території України, включно з найвіддаленішими від неї західними областями, «безпека» яких вкрай відносна.

Міністр високо оцінив запроваджене недавно обмеження на надання тимчасового захисту українцям із військовим обов'язком щодо України. «Наплив прибулих у цьому віці знижується», – сказав він про головну категорію військовозобов'язаних – чоловіків у віці від 23 до 60 років.

За його словами, коли ще нещодавно кількість таких чоловіків становила 20 відсотків від усіх новоприбулих, то після запровадження обмеження їх прибуває лише 7 відсотків – і «ми повертаємо їх назад до України», додав Метнар.

А на запитання щодо можливості додати й територіальне обмеження він відповів: «Усе розглядається, побачимо, як буде розвиватися ситуація. Виключити цього не можна».

Та Чехія, на відміну від Данії, не має права запроваджувати таке обмеження самотійно. Для цього вона має знайти згоду з іншими країнами Євросоюзу.

Підприємці хочуть полегшень для українців, не обмежень

Тим часом представники підприємців бачать ситуацію з українськими біженцями інакше. Замість того, щоб ускладнювати перебування українських громадян у Чехії, держава мала б прискорити визнання їхньої кваліфікації і використати потенціал цих людей, які до того ж культурно близькі до чехів, заявляє президент Господарської палати – найбільшого об'єднання підприємців у Чехії – Зденек Заїчек.

Уже запроваджені і можливі майбутні обмеження для українських біженців є поганою новиною для чеських фірм, які роками потерпають від браку працівників, сказав він у подкасті Agenda інтернет-видання Seznam Zprávy.

«Я думаю, що ми справді мали б бути дуже обережними з тим, які умови ми встановимо, особливо для близьких нам – культурно близьких, близьких за

цінностями – іноземців, які будуть працювати на території Чехії», – сказав він. І саме українців Заїчек вважає близькими до чехів за культурою, релігією і базовими елементами освіти.

Тим часом, за даними за травень, у Чехії майже з 400 тисяч біженців, від немовлят до людей похилого віку, працювало близько 170 тисяч.

«Рано чи пізно війна в Україні закінчиться, і багато українців буде природно хотіти повернутися до своєї країни і відновлювати її. Ця загроза перед нами є, і ми не мали б іще погіршувати ситуацію тим, що влаштуємо ще суворіші умови для них і ще суворіші умови для їхнього працевлаштування», – наголосив президент Господарської палати.

11.09.2026

Radio Prague International

<https://ukraina.radio.cz/rezerv-za-kordonom-cyfrovyi-slid-ilyuziya-nevydymosti-ta-realni-yurydychni-8896986>

«Резерв +» за кордоном: цифровий слід, ілюзія невидимості та реальні юридичні наслідки

Однією з найбільш міфологізованих тем серед українців, які зараз перебувають за кордоном, є досить просте, але цікаве питання: встановлювати застосунок «Резерв +» чи ні?

Якщо запитати пораду в соціальних мережах або чатах мігрантів, ви з високою ймовірністю почуєте популярну життєву філософію: «Не завантажуй, не реєструйся, не оновлюй дані і держава про тебе забуде. Якщо тебе немає в системі, то й претензій до тебе немає».

Звучить дуже заспокійливо, чи не так? Але з юридичної точки зору така логіка – суцільне розчарування.

Давайте розберемося, чому спроба грати в «хованки» з цифровою державою у двадцять першому столітті більше не працює.

Міф перший: «Україна не знає, де я перебуваю»

Багато хто вважає, що кордони повністю ізолюють інформацію про людину. Це глибока омана. Україну та держави Європейського союзу пов'язує велика кількість міжнародних угод про обмін даними.

Найяскравіший приклад – це стандарт CRS, тобто глобальний автоматичний обмін фінансовою інформацією. Будемо відвертими: більшість українців, які проживають, наприклад, у Чехії, Польщі чи Німеччині, мають офіційні рахунки в місцевих банках. За правилами CRS, інформація про ці фінансові рахунки та податкове резидентство автоматично передається до Державної податкової служби України.

А далі вмикається внутрішня цифрова інтеграція. Державна податкова служба, Державна прикордонна служба України, податкова та Міністерство оборони України обмінюються інформацією через єдині державні реєстри,

зокрема через Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів «Оберіг».

Тобто держава вже чудово знає, що ви існуєте (завдяки щонайменше Єдиному демографічному реєстру, який фіксує дані щодо оформлення, видачі чи обміну документів), що ви перетинали кордон і що ви ведете активне фінансове життя в ЄС. Відсутність застосунку на вашому смартфоні аж ніяк не робить вас «невидимими» для системи.

Міф другий: «Завантажу «Резерв +» і мені одразу прийде повістка»

Це найбільший страх, який зупиняє людей. Проте з точки зору чинного законодавства встановлення застосунку не дорівнює автоматичному врученню повістки.

На сьогоднішній день юридичного механізму вручення чи доставки повісток за кордон, тим паче через мобільні застосунки, просто не існує. Застосунок «Резерв +» створювався як інструмент для актуалізації облікових даних та формування електронного військово-облікового документа, а не як цифровий листonoша для повісток.

Що ви насправді втрачаєте, відмовляючись від оновлення даних?

Коли людина свідомо обирає позицію «ігнорувати все», вона не позбавляє державу інформації про себе, а, навпаки, лише позбавляє сама себе базових прав і створює проблеми на рівному місці.

- По-перше, це доступ до консульських послуг. Згідно із законодавством, отримання або обмін закордонного паспорта, виготовлення довіреностей та інші офіційні процедури за кордоном для чоловіків призовного віку прямо прив'язані до наявності актуального військово-облікового документа. Немає документа – немає консульських послуг.

- По-друге, це втрата контролю. Перебуваючи в невіданні, ви можете навіть не знати, що відносно вас винесено постанову про адміністративне правопорушення чи накладено штраф. «Резерв +» дає можливість бачити свій реальний юридичний статус у режимі реального часу та вчасно реагувати на будь-які зміни.

- По-третє, це правовий захист. Ви зазначаєте свої актуальні дані та фактичне місце проживання, що знімає безліч правових невизначеностей у майбутньому.

Ховатися від цифрових інструментів у світі, де всі системи взаємопов'язані, – це програшна стратегія. Відмова від використання «Резерв +» не видаляє ваші дані з державних баз, але створює суттєві побутові та юридичні перешкоди для життя за кордоном.

12.09.2026

24 Канал

https://24tv.ua/zakordon24/povtorniy-timchasoviy-zahist-yes-mozhna-yogo-otrimati-shho-dlya_n3137535

Чи можна отримати повторний тимчасовий захист у ЄС: нові правила

У 2026 році для українців суттєво змінилися правила отримання тимчасового захисту: з'явилися нові обмеження, а також різниця у правилах між країнами. Тож перед переїздом у Європі слід врахувати кілька факторів.

Тимчасовий захист нещодавно продовжили до 2028 року – втім, його правила вже не такі прості як раніше, пише Visit Ukraine. Українці не можуть вільно «обирати» країну для життя повторно, якщо вже мають тимчасовий захист, а умови проживання дуже сильно відрізняються залежно від держави.

Чи можна отримати повторний тимчасовий захист у ЄС?

Зараз повторне отримання тимчасового захисту в іншій країні Європейського Союзу й надалі формально можливе – але воно не відбувається автоматично, і має суттєві обмеження. Головним правилом є принцип, що одна країна дає один захист. Це означає, що українці не можуть водночас мати захист у двох різних країнах – для того, аби подати запит в іншій країні, потрібно спершу припинити чи втратити попередній статус.

Вже після цього нова країна розглядає заяву на захист так, наче вона подається вперше. Втім, рішення вже не гарантоване, адже у 2026 році деякі країни ЄС почали обережніше підходити до повторних заяв.

Важливо! Нещодавно у ЄС почали діяти нові правила надання тимчасового захисту для українців. Стосуються вони зокрема чоловіків призовного віку. Згідно з ними, притулок не надаватимуть тим з них, що не можуть підтвердити виконання військового обов'язку чи звільнення від нього. Правило не поширюється на чоловіків, що вже мають тимчасовий захист у ЄС, та у випадку повторної подачі заяви документи вже вимагатимуть.

Найбільше шансів на повторне оформлення є у країнах з найбільш гнучкою політикою щодо українців – але навіть там можуть виникнути певні складнощі, як-от затримки, додаткові перевірки чи відсутність соціальної підтримки на початку.

Отож, ось як отримати тимчасовий захист повторно:

1. Перевірте статус попередньої реєстрації.
2. З'ясуйте правила у країні ЄС, куди плануєте переїзд.
3. Припиніть попередній тимчасовий захист.
4. Підготуйте документи до нової реєстрації.
5. Підтвердьте підстави для переїзду.
6. Подайте заяву до міграційного органу нової країни.

Окремі країни також можуть вимагати офіційне підтвердження припинення попереднього тимчасового захисту – без цього нова реєстрація буде неможливою. Але на практиці іноді роблять і винятки через:

- возз'єднання сім'ї;
- переїзд через нову роботу;
- навчання;
- відсутність житла в попередній країні;
- медичні обставини.

08.09.2026

Укрінформ

<https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/4162100-prokudin-v-ukraini-50-usih-ditej-evakujuvanih-iz-tot-z-hersonsini.html>

Прокудін: В Україні 50% усіх дітей, евакуйованих із ТОТ, – з Херсонщини

Необхідно сформувати чітку державну політику щодо роботи з тими, хто виїхав з окупації, а також комплексну програму загалом щодо ВПО.

Як передає Укрінформ, про це в інтерв'ю Укрінформу розповів начальник Херсонської ОВА Олександр Прокудін.

«Але водночас залишається питання формування чіткої державної політики щодо роботи з цими громадами та людьми, які залишаються на тимчасово окупованих територіях, або яких ми сьогодні допомагаємо евакуювати», – зазначає Прокудін.

Він наголосив, що діти, які зараз виїжджають з окупованої території, – унікальна історія. Прокудін звернув увагу, що в Україні 50 відсотків усіх дітей, евакуйованих із ТОТ, – це діти з Херсонщини. Загалом, починаючи із 2022 року, з окупації вдалося повернути вже понад 880 дітей із Херсонської області. А з початку 2026 року станом на сьогодні на підконтрольну Україні територію вже повернули 170 дітей.

«У нас це пріоритет – витягнути звідти, з окупації, якомога більше наших юних громадян», – наголосив начальник ОВА.

Прокудін додав, що область здійснює супровід цих дітей та запровадила комплексну систему персоналізованого супроводу кожної родини. Закріплюється фахівець, який допомагає вирішувати освітні, соціальні, медичні питання. І цим займаються саме військові адміністрації окупованих громад.

Начальник ОВА вважає, що країні потрібна комплексна програма щодо ВПО.

08.09.2026

Укрінформ

<https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/4162181-u-krivomu-rozi-vidkrilisa-dvi-relokovani-skoli-z-hersonsini.html>

У Кривому Розі відкрилися дві релоковані школи з Херсонщини

Як передає Укрінформ, про це в інтерв'ю Укрінформу розповів начальник Херсонської ОВА Олександр Прокудін.

«Із першого вересня у змішаному форматі почали працювати вісім закладів освіти Херсонщини, шість шкіл навчають дітей в укриттях. Ще два навчальних заклади – це релоковані у Кривий Ріг бериславські школи. Так, на базі криворізької школи №33 була домовленість із Вілкулом (голова Ради оборони Кривого Рогу Олександр Вілкул – авт.), виділили окремі поверхи для наших дітей», – розповів Прокудін.

За його словами, у цих двох релокованих школах навчаються близько 700 дітей, із них 70 – першокласники. Це наразі лише бериславці, але будуть й інші юні херсонці – навчання для ВПО пропонуватимуть через хаб.

12.09.2026

Укрінформ

<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4163552-zelenska-zustrilasa-z-komandou-canadaukraine-foundation-govorili-pro-pidtrimku-ukrainskih-ditej.html>

Зеленська зустрілася з командою Canada-Ukraine Foundation: говорили про підтримку українських дітей

Перша леді Олена Зеленська в Торонто зустрілася з командою Canada-Ukraine Foundation (CUF) та друзями України в Канаді.

Як передає Укрінформ, про це Зеленська повідомляє у Фейсбуці.

Під час зустрічі говорили про українських дітей і про те, як навіть під час війни зберегти для них можливість навчатися, розвиватися, зростати в родині та мати підтримку.

Перша леді розповіла про роботу Фундації Олени Зеленської, яка за чотири роки пройшла шлях від термінової гуманітарної допомоги до довгострокових рішень для дітей.

«Сьогодні ми створюємо безпечні умови для очного навчання в межах «Безпечної школи», підтримуємо освіту дітей, які проходять тривале лікування, у Школа Супергероїв, будуємо домівки для великих прийомних родин і розвиваємо мережу Молодіжні простори 12-21 для психосоціальної підтримки підлітків і молоді», – зазначила Зеленська.

Вона зауважила, що Canada-Ukraine Foundation підтримує Україну вже понад 30 років. Організація працює з 1995-го, а після початку

повномасштабного російського вторгнення разом із Конгресом українців Канади в межах Ukraine Humanitarian Appeal однією з перших почала надавати допомогу постраждалому цивільному населенню.

Автомобілі швидкої, медична техніка, генератори, засоби першої допомоги та обладнання для екстрених служб, підтримка вимушених переселенців. За даними CUФ, понад 400 гуманітарних проєктів охопили більш ніж 7 мільйонів українців.

«І особливо цінно, що значна частина пожертв на цю допомогу надійшла від канадців, які не мають українського походження. Це свідчення підтримки України далеко за межами української громади. Дякую Canada-Ukraine Foundation, українській громаді Канади та всім канадцям, які залишаються поруч з Україною всі ці роки», – наголосила Зеленська.

Вона додала, що сьогодні навколо роботи Фундації Олени Зеленської об'єдналися партнери з понад 35 країн світу.

10.09.2026

Європейська правда

<https://www.eurointegration.com.ua/news/2026/09/10/7245207/>

У Польщі кажуть, що через війну в Україні втратили майже пів трильйона злотих

Польське Головне статистичне управління оцінило збитки, яких зазнала Польща у зв'язку з війною в Україні, у понад 490 млрд злотих (близько 113,5 млрд євро).

Про це, як пише «Європейська правда», повідомляє Rzeczpospolita.

Аналітики Головного статистичного управління підрахували, що найбільше від російського вторгнення втратив сектор домогосподарств. Їхні збитки становлять 292,1 млрд злотих (67 млрд євро). Натомість сектор підприємств втратив 126 млрд злотих (29 млрд євро), а урядово-самоврядний – 72 млрд злотих (16,5 млрд євро).

Розрахунки стосуються чотирьох років військових дій в Україні у 2022–2025 роках. Загалом це 490,1 млрд злотих. Ця сума становить приблизно 3,5 % сукупного ВВП Польщі за 2022–2025 роки.

Головне статистичне управління (GUS) врахувало, зокрема, питання, пов'язані з масштабами допомоги Україні та українцям, ситуацією на ринку праці, змінами в економіці та демографії. Аналіз також охоплював дослідження настроїв поляків та того, як наслідки військових дій і приплив біженців до Польщі вплинули на стан домогосподарств та підприємництва.

Як пояснив Марек Черп'ял-Волян, голова GUS, також було враховано втрату купівельної спроможності домогосподарств у зв'язку із уповільненням зростання заробітної плати після вторгнення у лютому 2022 року, альтернативні витрати, пов'язані з оборонним бюджетом, та падіння валової доданої вартості польської промисловості.

Говорячи про падіння валової доданої вартості польської промисловості, статистики наголосили на відчутному впливі російського нападу на Україну на польське будівництво. Падіння валової доданої вартості в цьому секторі економіки було оцінено у 120,9 млрд злотих.

Це наслідок відтоку з ринку, зокрема, робочої сили. Головне статистичне управління повідомило, що у 2023 році кількість українських чоловіків, зареєстрованих для тимчасового проживання в Польщі, знизилася на 12,7 %. Через початок війни також відбулося зростання цін на матеріали – подорожчали кольорові метали, щебінь, скло, цемент, асфальт, сталь та пластмаси.

08.09.2026

РБК-Україна

<https://www.rbc.ua/rus/news/trivogi-ukrayini-po-novomu-k-zminilis-pravila-1788868967.html>

Терехов назвав умови, за яких люди не будуть виїжджати та почнуть повертатися в Україну

Мер Харкова та очільник Асоціації прифронтових міст і громад Ігор Терехов розповів, на чому має концентруватися державна політика і які потрібно створити умови, щоб українці не виїжджали за кордон.

Деталі розповідає РБК-Україна з посиланням на підсумки робочої поїздки Терехова до Луцька.

Потрібна безпека та робота

Ігор Терехов відвідав Луцьк 7 вересня, де важливими темами для обговорення стали: підтримка прифронтових громад, виклики, які стоять перед місцевим самоврядуванням в умовах війни та напрями міжрегіональної співпраці.

Також обговорювали й одну з найважливіших тем візиту – питання збереження людей в Україні.

За словами мера Харкова, державна політика сьогодні має концентруватися на створенні умов, за яких українці не виїжджатимуть за кордон, а ті, хто змушений залишити країну – будуть мати стимул повертатися.

«Перше рішення людина приймає – як буде з безпекою. Далі – де я буду жити? Де я буду працювати? Потрібна нормальна зарплата. І четверте – це інфраструктура», – наголосив голова Асоціації прифронтових міст і громад.

Молодь – це майбутнє

Під час зустрічі зі студентами Луцького національного технічного університету Ігор Терехов сказав, що молодь необхідно не лише називати майбутнім країни, а й вже сьогодні залучати до розвитку держави.

«Коли кажуть, що ви – майбутнє, я завжди відповідаю: ні, ви – сьогодні. За вами майбутнє, але вже сьогодні потрібно чути один одного, спілкуватися і

разом працювати. Для мене дуже важливо, щоб ви залишалися в Україні, працювали тут і будували майбутнє своєї держави», – наголосив Терехов.

Також він розповів про досвід Харкова зі створення підземних шкіл, які забезпечують безпечне навчання дітей навіть під час постійних російських обстрілів.

Підтримка лікарень

Голова Харкова відвідав Волинське обласне територіальне медичне об'єднання захисту материнства і дитинства, де подякував медикам за працю та розповів, як працює медична система Харкова в умовах щоденних обстрілів.

Він наголосив на необхідності збереження медичних кадрів і посилення державної підтримки лікарень, особливо у прифронтових громадах.

ВПО

Також Ігор Терехов зустрівся внутрішньо переміщеними особами з Харківської, Херсонської, Донецької областей. Люди ділилися власними історіями та проблемами, з якими стикаються після вимушеного переїзду. Багато з них мають проблеми з житлом, адже вони втратили домівки через російську агресію.

«Потрібна державна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб, насамперед – програма забезпечення житлом», – зазначив мер Харкова.

Потрібна сильна економіка та підтримка бізнесу

Він назвав економічні пріоритети, які Асоціація прифронтових міст та громад пропонує державі і наголосив, що сильна економіка є необхідною умовою для підтримки армії, громад і повернення українців додому.

«Якщо не буде працювати економіка – не буде нічого. Не буде зарплат, не буде надходжень до бюджету, не буде можливості підтримувати військових і цивільних», – підкреслив Терехов.

За його словами, держава має створювати умови для розвитку підприємництва, підтримувати українського виробника, забезпечити страхування воєнних ризиків та доступ бізнесу до фінансових ресурсів.

«Держава повинна підтримувати бізнес на всіх територіях. Страхування воєнних ризиків, доступне кредитування, підтримка українського виробника – це сьогодні питання не лише економіки, а й національної стійкості», – наголосив очільник Харкова.

Він зазначив, що війна ще більше показала важливість єдності між тиловими та прифронтовими регіонами. Саме обмін досвідом, взаємна підтримка і спільна робота над державними рішеннями мають стати основою відновлення країни та збереження її людського потенціалу.

«Для нас важливо, щоб люди залишалися. Саме для цього Асоціація прифронтових міст та громад працює над рішеннями, які допоможуть жити, працювати й розвиватися попри війну», – підсумував Терехов.

08.09.2026

РБК-Україна

<https://www.rbc.ua/rus/news/obov-yazkova-evakuatsiya-ki-dva-sela-dnipropetrovskoyi-1788882003.html>

Обов'язкова евакуація: які два села Дніпропетровської області залишаться «порожніми»

У Дніпропетровській області оголосили обов'язкову евакуацію всього населення ще з двох сіл.

Про це повідомляє РБК-Україна із посиланням на публікацію начальника Дніпропетровської обласної військової адміністрації (ОВА) Олександра Ганжі у Facebook.

Де саме оголосили обов'язкову евакуацію

Очільник ОВА розповів, що обов'язкову евакуацію всього населення оголосили ще з двох сіл Слов'янської сільської громади – у Синельниківському районі Дніпропетровської області.

Йдеться про населені пункти:

- Зоряне;
- Маліївське.

Скільки людей залишаються в цих селах

«Зараз у цих населених пунктах залишаються 203 людини», – повідомив Ганжа.

Він нагадав також, що родини з дітьми евакуювали з цих сіл ще торік.

Тепер же звідти мають виїхати всі мешканці. Зробити це людям необхідно впродовж місяця.

Як будуть евакуювати місцевих мешканців

Згідно з інформацією начальника Дніпропетровської ОВА, з виїздом місцевим мешканцям будуть допомагати:

- Національна поліція;
- благодійники.

Маршрути, за словами посадовця, «визначатимуть залежно від безпекової ситуації».

«Для евакуації використовуватимуть броньовані автомобілі», – наголосив він.

Куди планують доправляти людей з цих сіл

Ганжа повідомив, що спочатку людей (в межах евакуації) будуть доправляти до транзитних центрів.

Там вони отримають всю необхідну допомогу.

Посадовець зауважив також, що «тим, хто потребуватиме, допоможуть із розселенням».

«Закликаю мешканців не зволікати з евакуацією. Бережіть себе», – підсумував очільник Дніпропетровської ОВА.

09.09.2026

РБК-Україна

<https://www.rbc.ua/rus/news/nova-hvilya-migratsiyi-chi-viyizdyat-ukrayintsi-1788940548.html>

Нова хвиля міграції? Чи виїздять українці за кордон через посилення обстрілів

Загострення ситуації з ворожими обстрілами та дронними атаками в Україні накладає на людей сильний психологічний відбиток.

Про це розповів в інтерв'ю РБК-Україна експерт з міграції, старший науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України, кандидат економічних наук Олексій Позняк.

Чи збільшилась кількість українців, які їдуть за кордон

Фахівець повідомив, що в Інституті демографії для дослідження таких даних користуються:

- даними з відкритих джерел;
- даними опитувань, які проводять різні соціологічні структури.

«І хочу сказати, що в цілому всі ці дані зараз не показують серйозного збільшення міграційних намірів», – констатував Позняк.

Він додав, що «якщо оцінювати картину дуже загально», то «ті, хто були схильні виїхати з України через війну, вже це зробили».

«Ті, хто залишився або повернувся після короткочасного виїзду і недовгого перебування за кордоном, більшою мірою орієнтуються на те, щоб перебувати в Україні», – пояснив науковець.

Принаймні, за його словами, «поки ситуація не зміниться дуже суттєво».

«Звісно, через теперішні події кількість тих, хто вирішить їхати, зросте. Особливо якщо умови стануть більш нестерпними, ніж вони є зараз», – визнав експерт.

Однак він додав, що це – все одно навряд чи буде «саме ось такий масовий виїзд, як було у 2022 році, на початку повномасштабного вторгнення».

«Тоді виїхали ті, хто найбільш мобільний, хто був найбільш схильний до того щоб прийняти таке рішення», – нагадав співробітник Інституту демографії.

Нова хвиля міграції? Чи виїздять українці за кордон через посилення обстрілівТі, хто були схильні виїхати з України через війну, вже це зробили (інфографіка: РБК-Україна)

Що змушує людей ухвалювати рішення про виїзд зараз

Позняк зауважив, що рішення про виїзд зазвичай змінюють, «коли суттєво змінюється сама ситуація навколо людини».

«Коли це відбувається, тоді вже в нових умовах люди приймають це чи інше рішення», – додав експерт з міграції.

Він повідомив, що за офіційними даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), абсолютний пік масового виїзду припав саме на перші місяці повномасштабного вторгнення.

Науковець нагадав, що тоді «за лічені тижні та місяці українсько-європейський кордон перетнули мільйони».

«Тільки за перші кілька тижнів березня 2022 року виїхало понад 3 мільйони людей. А до кінця весни – цифра перетнула позначку в 6-7 мільйонів перетинів», – уточнив фахівець.

Чи були інші хвилі масових виїздів після 2022 року

За даними Позняка, «не в такому масштабі», але «певним чином» виїздів стало більше торік.

«Коли в Україні дозволили виїзд чоловіків віком 18-22 років», – уточнив він.

Експерт додав, що крім цього періоду «більше сплесків не було».

«Щоб такі тенденції відслідковувати, ми використовуємо для аналізу дані прикордонної служби. Це – одне із джерел. Дивимося на це критично», – поділився науковець.

Він пояснив, що влітку «традиційно є збільшення потоку громадян, які кудись їдуть», адже це – сезон відпусток (коли люди заплановано їдуть в Європу відпочити і потім повертаються).

«А хтось гляне і скаже, що це масові виїзди, наприклад, через обстріли. Але звідки такий висновок? Ми такої оцінки дати не можемо», – розповів фахівець.

Водночас точно можна побачити, що «на початку літа виїздить більше, і під кінець літа більше людей повертається».

«Тобто ми фіксуємо протилежний потік в бік України», – констатував Позняк.

Насамкінець він визнав: «Так чи інакше, звісно, всі ці загострення обстрілів накладають на людей сильний психологічний відбиток».

«Зараз роки війни, ситуація змінюється доволі часто: сьогодні одна ситуація, завтра вже інша... І так вже кілька років. І коли ситуація залишається більш-менш на одному рівні небезпеки, люди частково звикають. Це теж є», – підсумував експерт.

09.09.2026

РБК-Україна

<https://www.rbc.ua/rus/news/lyudey-treba-bude-shche-bilshe-k-viyizd-bizhentsiv-1788944783.html>

Людей треба буде ще більше. Як виїзд біженців вдарив по ринку праці в Україні

Український ринок праці вже відчуває наслідки масового виїзду громадян за кордон. У багатьох сферах не вистачає фахівців, а після завершення війни проблема може стати ще гострішою.

Про це в інтерв'ю РБК-Україна розповів експерт з міграції, старший науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, кандидат економічних наук Олексій Позняк.

В Україні вже не вистачає працівників

За словами експерта, нині Україна має дефіцит робочої сили порівняно з довоєнним періодом. Передусім це пов'язано з нестачею спеціалістів у багатьох сферах через те, що значна кількість українців залишається за кордоном.

Водночас після завершення війни потреба в працівниках може зрости ще більше.

«Дуже сподіваюся, що в процесі нашого повоєнного відродження обіцяні країнами-партнерами інвестиції таки будуть. Тоді буде ще сильніше збільшення потреби в робочій силі, ми будемо потребувати ще більше людей», – зазначив Позняк.

Таким чином, проблема нестачі працівників може посилитися саме тоді, коли Україна почне активно відновлювати економіку.

Чим довше війна, тим менше людей можуть повернутися

На думку експерта, тривалість війни безпосередньо впливає на рішення українців щодо повернення з-за кордону.

«Чим довше триватиме війна, тим менша частка наших громадян вирішить повертатися», – сказав Позняк.

Це означатиме подальше погіршення демографічної ситуації та збереження проблем

із нестачею робочої сили.

Водночас експерт назвав три основні напрямки, які можуть допомогти Україні компенсувати дефіцит працівників:

- підвищувати продуктивність праці;
- залучати до ринку праці громадян, які зараз з різних причин не працюють;
- залучати трудових мігрантів.

За словами Позняка, саме поєднання цих напрямків може стати відповіддю на майбутні виклики українського ринку праці.

09.09.2026

РБК-Україна

<https://www.rbc.ua/rus/news/shcho-naspravdi-zmushue-ukrayintsiv-povertatisya-1788953839.html>

Що насправді змушує українців повертатися з-за кордону: відповідь Інституту демографії

На рішення українців, які вимушено виїхали за кордон під час повномасштабного вторгнення, впливає цілий комплекс чинників. Повернення додому не завжди залежить навіть від фінансів.

Про це розповів в інтерв'ю РБК-Україна експерт з міграції, старший науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України, кандидат економічних наук Олексій Позняк.

Чи планують українці повертатись додому зараз

Оцінюючи настрої українців, які перебувають зараз за кордоном (зокрема й тих, хто виїхав давно), фахівець зауважив, що в цілому «більшість біженців планує залишатися в країнах-реципієнтах».

«Тобто тих країнах, які їх прийняли і де вони живуть», – уточнив Позняк.

Водночас він наголосив, що в цьому питанні потрібно також звертати увагу на те, що «люди дають відповідь, виходячи саме з поточної ситуації».

«Коли ситуація зміниться, рішення щодо повернення чи не повернення може бути вже іншим», – пояснив експерт.

При цьому він визнав, що «найменш імовірно повернуться наші жінки – молоді жінки, які знайшли за кордоном собі пару».

«Майже немає шансів, що хтось із них повернеться», – констатував науковець.

Водночас він розповів, що є й ті, хто знайшов собі пару за кордоном і разом з цією парою переїхав жити в Україну.

«Але це насправді – одиничні випадки. І на загальній кількості такі ситуації не відображаються. Це – навіть не відсоток, а набагато менше відсотка», – повідомив Позняк.

Що може впливає на рішення українців повертатись

За словами співробітника Інституту демографії, в цілому на рішення українців повертатися додому з інших країн можуть впливати різні фактори:

- і певні стандарти життя;
- і рівень зарплат;
- і фактор наявності житла в Україні.

«Але треба мати на увазі, що більшість наших громадян, які вимушено виїхали за кордон, працюють на роботах, які не відповідають їх кваліфікації», – констатував фахівець.

Він уточнив, що насправді «досить небагато тих, хто дійсно вийшов на роботу за професією, на кого вчився і ким працював в Україні».

«І навіть якщо людина за кордоном заробляє більше, ніж виходило заробляти в Україні, то на це ще накладається фактор цін, які в ЄС вищі», – зауважив науковець.

Крім того, свою роль, за його словами, може відігравати й «різниця у соціальному статусі» – який людина мала вдома, і має за кордоном.

«Якщо аналітик поїхав і працює продавцем в магазині, це накладає психологічний відбиток, впливає морально. І людина може повернутися додому навіть попри те, що десь за кордоном заробляє більше», – повідомив Позняк.

Чи впливає на бажання повернутись «відчуття дому»

Експерт визнав, що на бажання українців повернутись може впливати також і просто «відчуття дому», прагнення жити в своїй країні.

«Звісно, є і таке. В цілому на рішення впливає цілий комплекс чинників. Тут не можна говорити про те, що під дією якогось одного чинника людина приймає рішення про повернення або не повернення», – пояснив Позняк.

Тобто «враховуються різні обставини і різні чинники».

Велику роль в цьому питанні відіграє також і «туга за домом».

Насамкінець науковець зауважив, що «зараз закликати людей повертатися в Україну нераціонально», адже вони «знаходяться за кордоном у відносній безпеці».

«Ми маємо зберігати наших людей. Але треба зв'язки з ними підтримувати, контактувати всіляко, щоб у них зберігалось зацікавлення. Щоб вони потім, після завершення війни, перейшли до конкретних дій щодо повернення», – підсумував Позняк.

11.09.2026

РБК-Україна

<https://www.rbc.ua/rus/news/lishe-pislya-viyni-skilki-ukrayintsiv-polshchi-1789141181.html>

Лише після війни: скільки українців у Польщі планують повернутися додому

Більшість українських біженців у Польщі вже адаптувалися до життя в країні, однак питання повернення в Україну для багатьох залишається відкритим. Половина опитаних заявила про намір повернутися, переважно після завершення війни.

Про це повідомляє РБК-Україна з посиланням на результати опитування Rating Group серед українських біженців у Польщі.

Чи хочуть українці повернутися

- 51% опитаних мають намір повернутися в Україну. Проте більшість із них не планує робити це найближчим часом;
- 8% готові повернутися найближчим часом;
- 43% – після завершення війни;
- 26% не планують повертатися;
- 23% поки не визначилися.

Головною умовою повернення є безпека та стабільність в Україні – її назвали 71% респондентів.

Також важливими факторами є:

- розвиток економіки – 36%;
- перспективи працевлаштування – 26%;
- відсутність внутрішніх мовних, релігійних та інших конфліктів – 21%;
- розвиток соціальної інфраструктури – 12%;
- можливість впливати на суспільні зміни – 12%;

- участь у відбудові країни – 11%;
- погіршення умов життя за кордоном – 11%.

Майже половина розглядає життя за кордоном назавжди

Залишитися на постійне проживання за кордоном хотіли б 44% українських біженців, тоді як 43% не хочуть цього. Решта не визначилися.

Серед тих, хто планує залишитися за кордоном, 40% обирають саме Польщу, 17% хотіли б жити в іншій європейській країні, а 6% – за межами Європи. Ще 37% не визначилися з конкретною країною.

При цьому 34% опитаних розглядають можливість отримання польського громадянства, зокрема ті, хто вже подав відповідні документи. Не планують отримувати громадянство 46%, ще 20% не визначилися.

Найбажанішою допомогою для полегшення життя в Польщі респонденти назвали саме можливість отримати польське громадянство – 35%.

Як українці адаптувалися в Польщі

Своїм рівнем соціальної адаптації задоволені 57% опитаних, тоді як 37% не задоволені.

Водночас мовна інтеграція є досить високою: 60% заявили, що володіють польською на середньому або високому рівні. Ще 26% мають базові знання, 12% – початковий рівень. Не знають польської лише 2%.

Серед основних проблем життя в Польщі українці найчастіше називали негативний вплив медіа – 45%. Також респондентів турбують:

- проблеми психічного здоров'я – 29%;
- складний доступ до якісної медицини – 28%;
- загальні проблеми зі здоров'ям – 24%;
- брак можливостей для самореалізації – 23%;
- недостатня соціальна адаптованість, дефіцит вільного часу та житлові труднощі – по 22%;
- фізична безпека – 21%;
- високе навантаження та брак грошей – по 19%;
- труднощі з працевлаштуванням або втратою актуальності професії – 17%.

Психологічний стан також залишається проблемою: 26% часто або дуже часто відчували надмірну тривогу чи паніку, з якою не могли впоратися. Ще 31% переживали такі стани інколи.

Робота і житло

73% українських біженців у Польщі мають роботу. Серед працевлаштованих 87% працюють безпосередньо в Польщі, 4% – в Україні, ще 5% – одночасно у кількох країнах.

Матеріальне становище за останній рік у більшій частини опитаних не змінилося – так відповіли 41%. Водночас 36% заявили про покращення, а 20% – про погіршення.

На наступний рік українці дивляться дещо оптимістичніше: 38% очікують покращення матеріального становища, 12% – погіршення, 31% – не прогнозують змін.

З житлом ситуація складніша. 81% українських біженців орендують помешкання, власне житло мають лише 7%. Ще 3% забезпечує житлом роботодавець, по 2% живуть у польських родинах або українських друзів та знайомих, а 1% користується соціальним житлом.

Що українці думають про життя в Польщі

Найкраще біженці оцінюють можливості для якісного дозвілля – позитивно їх оцінюють 57%.

Комфортно жити в Польщі вважають можливим 41%, доступність дошкільної та шкільної освіти позитивно оцінюють 39%.

Водночас найбільші труднощі пов'язані з житлом та медициною. Купівлю власного житла позитивно оцінюють лише 16%, тоді як 44% вважають її недоступною. Доступність якісної медицини позитивно оцінюють 26%, а негативно – 32%.

Серед інших показників: 26% позитивно оцінюють можливість працювати за достатню оплату, 27% – негативно. Соціальну підтримку добре оцінюють 20%, погано – 29%.

Українці продовжують спілкуватися переважно зі своїми

Найближче коло спілкування 45% респондентів складається переважно з українців. Ще 34% одночасно спілкуються з українцями та поляками.

Переважно з поляками спілкуються лише 8% опитаних, а 13% заявили, що взагалі не мають близького кола спілкування.

Ставлення українців до місцевого населення здебільшого нейтральне (44%) або тепле (50%). Водночас ставлення поляків до себе українці оцінюють стриманіше: 30% назвали його теплим, 46% – нейтральним, а 22% – холодним.

За останні 12 місяців 31% опитаних стикалися з дискримінацією через національну або етнічну належність, ще 22% – через використання української мови. Водночас 49% не стикалися з дискримінацією за жодною з ознак.

13.09.2026

РБК-Україна

<https://www.rbc.ua/rus/news/22-zhovtnya-vpo-zminitsya-golovniy-dokument-1789273499.html>

З 22 жовтня для ВПО зміниться головний документ: що варто знати вже зараз

Про це повідомляє РБК-Україна з посиланням на закон України №4924-ІХ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Що зміниться з 22 жовтня

Статус ВПО підтверджуватиме вже не звична паперова довідка, а витяг з Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

Паперовий та електронний варіанти витягу матимуть однакову юридичну силу – тобто отримати документ можна буде як у звичайному, так і в цифровому вигляді.

Чому механізм ще не запрацював повністю

Наразі Кабінету Міністрів належить привести власні нормативно-правові акти у відповідність до нового закону та визначити практичний механізм його реалізації.

Лише після ухвалення відповідних підзаконних актів стане відомий точний порядок отримання витягу та алгоритм дій для переселенців.

Що робити людям прямо зараз

До 22 жовтня 2026 року для ВПО фактично нічого не змінюється. Чинна довідка про взяття на облік залишається дійсною, а всі питання щодо призначення допомоги на проживання та інших гарантій і надалі регулюються чинним законодавством.

Регіональні

08.09.2026

Східний Варіант

<https://v-variant.com.ua/likari-z-druzhkivki-viyikhali-do-kramatorska-i-slovianska-tam-tiepier-budie-nadavatisia-miedichna-dopomogha/>

Лікарі з Дружківки виїхали до Краматорська і Слов'янська, там тепер буде надаватися медична допомога

Лікарі з Дружківки виїхали. Медична допомога тепер буде надаватися на виїзді, у Краматорську і Слов'янську.

Як повідомляє Східний Варіант, про це повідомив голова Донецької обласної державної адміністрації Вадим Філашкін в ефірі Телемарафону «Єдині новини».

«У Дружківці залишалось близько більше двох тисяч цивільних. І була інформація, що центральна міська лікарня до сьогодні мала припинити свою медичну діяльність. Якщо таке трапилось, де в такому випадку люди тепер зможуть отримувати невідкладну медичну допомогу, ліки, консультації?» – запитав ведучий в ефірі телемарафону.

Вадим Філашкін відповів:

«У Дружківській громаді зараз перебуває 2317 людей. Певний час в місті Дружківка взагалі не було ні газо-, ні водо-, ні електропостачання. Ми з людьми працюємо для того, щоб вони виїжджали. Ворог обстрілює як місто Дружківку, так і місто Миколаївку, та повністю всю Донецьку область. Тому в Дружківці наші лікарі виїхали до міста Краматорськ, до міста Слов'янськ. Якщо люди потребують медичної допомоги, ми вивозимо людей в міста Краматорськ, Слов'янськ».

Раніше ворога атакував медиків і не тільки, каже Вадим Філашкін:

«Ворог нам не дає цього зробити. У багатьох випадках обстрілює під'їзні шляхи. На жаль, є загиблі наші лікарі, які їхали на допомогу нашим людям. Величезна кількість поранених і загиблих як комунальних працівників, так і працівників ДТЕК. Ворог всі шляхи намагається взяти під контроль. Ми робимо все можливе для того, щоб допомогти нашим людям».

08.09.2026

Східний Варіант

<https://v-variant.com.ua/za-misiats-iz-kramatorskoyi-ta-slovianskoyi-ghromad-ievakuiuvati-ponad-1-4-tisiachi-ditiei/>

За місяць із Краматорської та Слов'янської громад евакуювали понад 1,4 тисячі дітей

Упродовж останнього місяця з населених пунктів Донецької області евакуювали найбільше дітей із Краматорської та Слов'янської громад.

Про це Східному Варіанту повідомили в Службі у справах дітей Донецької облдержадміністрації.

Із Краматорської міської територіальної громади виїхали близько 950 дітей, зі Слов'янської – близько 470.

Загалом від початку 2026 року з підконтрольної Україні території Донецької області евакуювали понад 8 тисяч дітей.

За даними адміністрації, централізоване безкоштовне розселення родин із дітьми, які евакуюються з Донецької області, нині найбільше здійснюють у Полтавській, Кіровоградській та Рівненській областях.

07.09.2026

Суспільне Харків

<https://suspilne.media/kharkiv/1397276-ponad-polovina-vpo-aki-zivut-u-gurtozittkah-na-harkivsini-ludi-pohilogo-viku/>

Понад половина ВПО, які живуть у гуртожитках на Харківщині, – люди похилого віку Важливо

У Харківській області понад половина переселенців, які після евакуації розмістилися у місцях тимчасового проживання, – це люди похилого віку.

Про це Суспільне Харків повідомили у Харківській обласній військовій адміністрації у відповіді на запит.

Скільки людей зареєстровані як ВПО на Харківщині

Станом на 2 вересня у місцях тимчасового проживання (МТП) у регіоні розмістилися 8666 переселенців. Серед них:

- 4424 – люди похилого віку;
- 754 – маломобільні люди;

- 983 дитини.

У Харківській області станом на кінець серпня 2026 року 518,6 тисяч людей зареєстровані як переселенці, повідомили в ОВА.

Житло для ВПО на Харківщині

В обладміністрації зазначили, що на Харківщині на цей час до переліку місць тимчасового проживання включені 83 об'єкти, 58 з яких розташовані у Харкові. На 2 вересня в МТП було 89 вільних кімнат та 512 вільних ліжко-місць.

«До затвердженого Переліку входять МТП, які наразі перебувають у законсервованому стані та тимчасово не використовуються для розміщення ВПО. У разі виникнення потреби в розміщенні ВПО після проведення необхідних організаційних заходів такі МТП можуть бути введені в експлуатацію та використані за призначенням», – сказано у відповіді.

У 2026 році в межах реалізації постанови Кабінету Міністрів України місцевим бюджетам на формування фондів житла для тимчасового проживання або підтриманого проживання евакуйованих та ВПО і заходів щодо забезпечення їх житлом у сільській місцевості спрямували 107 291 471 гривень, повідомили в ОВА.

«На території Харківської області у Близнюківській селищній територіальній громаді наявний проект щодо створення соціального житла шляхом реконструкції нежитлової будівлі (гуртожитку) для внутрішньо переміщених осіб. На теперішній час роботи не розпочаті», – йдеться у відповіді на запит.

Згідно з інформацією обладміністрації, також у Близнюківській громаді коштом місцевого бюджету протягом 2026 року придбали чотири житлових приміщення, які зараховані до фонду житла для тимчасового проживання та надані для проживання ВПО. У трьох з чотирьох житлових приміщеннях проживають четверо переселенців.

У 2026 році у громаді планують придбати чотири будинки за рахунок коштів субвенції з державного бюджету з переведенням їх у комунальну власність та включенням до фонду тимчасового житла територіальної громади.

07.09.2026

Суспільне Полтава

<https://suspilne.media/poltava/1397730-modulne-mistecko-dla-vpo-u-potokah-na-poltavsinii-na-akomu-etapi-budivnictvo/>

Модульне містечко для ВПО у Потоках на Полтавщині: на якому етапі будівництво

На Полтавщині у селі Потоки Кременчуцької ТГ, де облаштовують модульне містечко для ВПО, нині комунальні служби будують доріжки та під'їзди до будиночків. Триває процес підключення комунікацій.

Про це Суспільному розповіла керівниця апарату Кременчуцького міського голови Світлана Пищита.

Усі 50 модульних будинків уже встановили. Проєкт реалізують за гроші чеської благодійної організації «Діаконія», американського донора «УМКОР» та міського бюджету.

«Зараз викладаються доріжки, підходи до будиночків. Водоканал закінчує підключення до мережі водопостачання, водовідведення і встановлення лічильників обліку води. Зробили проєкти щодо електропостачання, і зараз маємо погодження «Полтаваобленерго» цього проєкту для того, щоб проводити закупівлю цієї послуги, а саме підключення будиночків до електромережі».

За словами Світлани Пищити, ймовірно, встановлюватимуть додаткові великогабаритні будиночки для ВПО на цій території. Встановлене нині житло на 14 квадратних метрів складається зі спальні, кухні та санвузла. Розраховане приміщення на одну невелику сім'ю.

«Працюємо з донорами щодо можливого встановлення додаткових ще будиночків, тому готується ділянка поряд під можливе розширення, під шість великих будиночків. Вони будуть удвічі або втричі більшими. Зараз ще донори визначаються, чи це буде на цій локації, чи на території міста Кременчука. Дві локації розглядаються», – сказала керівниця апарату Кременчуцького міського голови.

На території містечка планують пробити дві свердловини та найближчим часом оголосити тендер на закупівлю генератора.

«Маємо облаштувати місце під генератор. Якщо не буде електроенергії, щоб ми могли підключити будиночки. Сонячні панелі ще ставимо. Зараз пробні на один будиночок. На адміністративний уже встановили. Закуповуємо додатковий адміністративний будиночок для господарських потреб. Там будуть пральні машини, сушильні машини, різні господарські матеріали. Працюємо з додатковими донорами щодо дооблаштування житла меблями, постільною білизною, кухонним приладдям».

Роботи планують завершити до зимового періоду. Як повідомляла раніше Суспільному Світлана Пищита, у Кременчуцькій громаді зареєстровані понад 30 тисяч переселенців.

МІЖНАРОДНІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ НЕДЕРЖАВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

04.09.2026

МБФ «Карітас України»

<https://caritas.ua/svoya-adresa-pislya-vymushenogo-pereyizdu-karitas-ukrayiny-ta-uvkb-oon-pidtrymuuyut-lyudej-z-orendoyu-zhytla/>

Своя адреса після вимушеного переїзду: Карітас України та УВКБ ООН підтримують людей з орендою житла

Одещина: нове місце життя для сотень тисяч людей

Станом на серпень 2026 року за даними інформаційно-обчислювального центру системи соціального захисту тут проживає 229 721 внутрішньо переміщена особа, серед них 46 705 дітей віком до 18 років,

На перший погляд, оренда квартири може здаватися звичайним побутовим рішенням. Проте для людини після вимушеного переміщення це часто набагато більше – визначеність і практична підтримка.

Саме в Одеській області упродовж 2024-2026 років Карітас України за підтримки УВКБ ООН реалізовує напрям грошової допомоги на оренду житла та оплату комунальних послуг. За цей час таку підтримку вже отримали 1 673 людини.

«Доступ до житла є однією з основних передумов захисту та відновлення життя після переміщення. Грошова допомога на оренду житла дає людям можливість перейти від тимчасового розміщення до довгострокових рішень, знайти роботу, забезпечити безперервне навчання дітей, отримувати необхідні послуги та налагоджувати зв'язки в нових громадах. Саме такі рішення допомагають людям поступово відновлювати самостійність і впевненість у завтрашньому дні», – зазначив Богдан Вождаєнко, старший фахівець УВКБ ООН з питань житла.

Не просто сплатити оренду

Коли значна частина доходу родини йде на оплату житла, будь-яка інша проблема може стати критичною. Потрібно купити дитині речі до школи, пройти лікування, відновити документи, шукати роботу, і водночас щомісяця мати достатньо коштів на квартиру та комунальні послуги.

Тимчасова допомога з оплатою житла знімає частину цього навантаження. А супровід кейс-менеджерів допомагає паралельно працювати з іншими потребами конкретної людини чи родини.

Ці люди не починали життя «з чистого аркуша»: у кожного за плечима залишилися дім, професія, звичне місто, близькі, спогади й досвід, який неможливо перекреслити. Завдання підтримки – допомогти зберегти те, на що людина може спертися, і створити умови для наступного кроку.

Світлана Золотова, проєктна менеджерка Карітасу України, впевнена, що за словами «допомога на оренду» на практиці стоїть значно більше, ніж лише оплата житла.

«Після вимушеного переїзду людина фактично має заново зібрати свій побут і одночасно вирішити дуже багато питань. Де жити? Де працювати? Куди піде дитина до школи? Як відновити документи, отримати медичну допомогу чи оформити соціальні виплати? І часто все це відбувається після втрати дому та кількох евакуацій. Коли питання житла хоча б на певний час вирішене, у людини з'являється можливість займатися всім іншим. Саме тому ми дивимося на орендну підтримку ширше: як на час, за який родина разом із нашими фахівцями може знайти власні точки опори і поступово ставати більш самостійною», – говорить Світлана Золотова.

У цьому і полягає цінність грошової допомоги на оренду житла та оплату комунальних послуг: вона дає людям час вирішити найнагальніші питання після переїзду та визначитися з подальшими кроками. І поки потреба залишається високою, Карітас України разом з УВКБ ООН продовжуватиме працювати, щоб у людей було більше можливостей відновлювати самостійність і далі будувати своє життя.

04.09.2026

МБФ «Карітас України»

<https://caritas.ua/pislya-obstrilu-remontu-nedostatno-chomu-yurydychni-pytannya-stayut-chastynoyu-vidnovlennya/>

Після обстрілу ремонту недостатньо: чому юридичні питання стають частиною відновлення

Відновлення житла, пошкодженого внаслідок обстрілів, не починається і не закінчується ремонтом.

За зруйнованим дахом, вибитими вікнами чи пошкодженими стінами дуже часто стоїть ще одна, менш помітна проблема: необхідність довести право власності, належно зафіксувати руйнування, оформити документи та пройти процедуру отримання компенсації.

Для людини, яка щойно пережила обстріл і намагається повернути своє житло до придатного стану, ці питання можуть здаватися другорядними. Проте на практиці саме невчасно оформлені документи, відсутність інформації в державних реєстрах, неоформлена спадщина чи недостатня фіксація пошкоджень можуть суттєво ускладнити подальше відновлення.

Саме тому юридична підтримка стала окремим напрямом проєкту «Безпечне та відновлене житло в Одеській області, 2026», який Карітас України та Карітас Одеса УГКЦ реалізують за підтримки Карітасу Німеччини.

Проєкт працює в Ізмаїлі та громадах південної частини Одеської області. Його мета – допомогти людям, чиє житло постраждало через війну, повернутися до безпечних і гідних умов проживання. Для частини домогосподарств передбачені грошові гранти на самостійний ремонт, в інших випадках роботи виконуватимуть залучені підрядники. Формат допомоги визначається залежно від потреб конкретної родини.

Але відновити стіни інколи легше, ніж розібратися з документами на них.

У своїй роботі я бачу: шлях до відновлення житла нерідко зупиняється не через відсутність будівельних матеріалів чи можливості зробити ремонт, а через один документ, запис у реєстрі або юридичне питання, яке роками залишалося невирішеним.

Після обстрілу важливо не втратити докази

Одна з найпоширеніших ситуацій виглядає дуже просто. Після обстрілу людина бачить вибиті вікна, пошкоджений дах, уламки навколо будинку і, звісно, хоче якомога швидше все прибрати та полагодити.

Це зрозуміло. Але саме поспішний ремонт або демонтаж до належної фіксації пошкоджень може згодом створити проблему.

Тому перше, про що я нагадую, – безпека. До пошкодженого будинку можна повертатися лише після дозволу ДСНС.

Далі потрібно зафіксувати сам факт обстрілу через поліцію. Для цього варто зателефонувати за номером 102, щоб було відкрито кримінальне провадження і надалі можна було отримати витяг з ЄРДР.

Не менш важлива власна фото- та відеофіксація. Я раджу знімати не лише окрему тріщину чи вибите вікно. Потрібні і загальні кадри будинку з прив'язкою до місцевості, і детальні фотографії конкретних пошкоджень: стін, даху, вікон, інших частин оселі.

Після цього потрібно звернутися до місцевої влади, щоб спеціальна комісія провела обстеження та склала акт пошкодженого майна.

яють вікна, перекривають дах. Але якщо до цього не залишилося достатньо доказів того, яким був масштаб руйнувань, пізніше підтвердити його значно складніше.

Тому кілька дій, які на перший погляд здаються формальністю, насправді можуть визначати весь подальший процес.

Коли проблема починається не з компенсації, а з права власності

Є стандартний набір документів, які потрібні людині: паспорт, РНОКПП, документи на право власності та акт обстеження пошкодженого майна. Але на практиці саме тут часто й починаються труднощі.

Документи могли бути втрачені або знищені під час обстрілу. У такому випадку їх доведеться відновлювати через органи, які їх видавали, або звертатися до ЦНАПу по дублікати.

Інша поширена ситуація – людина має документи на будинок, але інформації про нього немає у Державному реєстрі речових прав.

Особливо це стосується житла, право власності на яке оформлювали до 2013 року. Такі дані можуть залишатися лише в паперових архівах БТІ. Для власника це може бути несподіванкою: він має документи, роками живе у власному будинку, але коли намагається оформити державну компенсацію, виявляється, що спочатку право власності потрібно внести до електронного реєстру. Без цього технічно неможливо подати заявку на державну компенсацію через «Дію». У таких випадках ми допомагаємо зрозуміти, які

саме запити потрібно зробити, куди звертатися і як пройти цей процес. Ще складніше, якщо майно має кількох співвласників. Заяву на компенсацію може подати один із них, але потрібна згода інших співвласників. Вона має бути оформлена офіційно – нотаріально або через «Дію».

Окрема велика група звернень стосується спадщини.

Буває, що люди роками живуть у будинку, який належав батькам чи іншим родичам, але спадщину так і не оформили. Поки з житлом нічого не відбувається, це питання може відкладатися роками. Після обстрілу воно раптом стає критичним.

Якщо власник помер до руйнування будинку, а спадкоємець не встиг отримати свідоцтво про право на спадщину, потрібно звертатися до нотаріуса та відкривати або продовжувати спадкову справу.

Якщо строки прийняття спадщини вже пропущені, ситуація може потребувати звернення до суду: наприклад, для визначення додаткового строку або визнання права власності в порядку спадкування. Поки людина юридично не стала власником майна, розраховувати на компенсацію за нього вона не може.

Щоб звернутися до нас по консультацію, не потрібно бути учасником програми з ремонту житла. Юридичний напрям працює окремо.

По допомогу можуть звернутися мешканці Одеської області, чиє майно постраждало внаслідок обстрілів. Пріоритет у супроводі ми надаємо людям із вразливих категорій, зокрема людям з інвалідністю, багатодітним родинам, пенсіонерам.

Консультуємо з питань житлового, земельного та майнового права, допомагаємо розібратися з документами, державними програмами, зокрема «Відновлення», взаємодією з місцевою владою, а також із ситуаціями, де простого роз'яснення вже недостатньо і потрібен подальший юридичний супровід. Навіть правильно оформлені документи не завжди означають, що все пройде без проблем. Під час оформлення компенсації труднощі можуть виникати й там, де людина, здавалося б, усе зробила правильно.

Одна з причин – невідповідність інформації в різних реєстрах. Наприклад, вулицю перейменували, адреса в документах і електронній системі відрізняється або в даних немає точного індексу будівлі. Інша проблема – затримки в роботі місцевих комісій, від яких залежить обстеження житла та визначення збитків. А буває, що людина проходить процедуру, але отримує відмову. Або компенсацію призначають, але її розмір не відповідає, на думку власника, реальній вартості ремонту. Важливо розуміти: відмова чи рішення комісії – не обов'язково остаточна крапка. Якщо людина не погоджується з рішенням, вона може його оскаржити. Спочатку можна подати офіційне заперечення до самої комісії або до органу, при якому вона створена.

Якщо це не дає результату, питання можна вирішувати в судовому порядку. У таких випадках юридична допомога вже може включати підготовку позовної заяви та збір доказів. За потреби може йтися і про

незалежну будівельно-технічну експертизу, яка дозволить визначити реальну вартість необхідного ремонту.

До юриста краще приходити не лише після відмови Є кілька ситуацій, у яких я точно не радила б відкладати консультацію:

- Якщо документи на житло повністю втрачені або згоріли
- Якщо право власності не внесене до Державного реєстру речових прав
- Якщо є неоформлена спадщина
- Якщо між родичами або співвласниками є майновий спір
- Якщо вже пролунала відмова від представників місцевої влади – навіть усна.

Але для консультації зовсім не обов'язково чекати, поки ситуація стане настільки складною.

Іноді достатньо на початку зрозуміти послідовність дій: що потрібно зафіксувати, які документи перевірити, куди звернутися і що зробити до початку ремонту.

Тому юридична допомога в межах проєкту може бути різною. Комусь достатньо однієї консультації телефоном або під час особистої зустрічі. Іншій людині потрібен триваліший супровід із підготовкою документів, звернень чи позовів.

Уся ця допомога є безоплатною. Після пошкодження житла людина одночасно має вирішувати десятки питань: як убезпечити будинок, де знайти кошти на ремонт, як повернутися додому, що робити з речами, куди звертатися по допомогу.

На цьому тлі реєстри, спадкові справи, акти, комісії та адміністративні процедури легко відкладаються на потім. Але іноді саме від них залежить, чи зможе людина скористатися тією допомогою, на яку має право. Тому завдання юридичної підтримки для мене полягає не в тому, щоб ускладнити відновлення ще більшою кількістю процедур. Навпаки – допомогти людині пройти їх так, щоб один втрачений документ, старий запис у БТІ чи невчасно зроблений ремонт не стали перешкодою на шляху до відновлення власного дому.

07.09.2026

БО «Благодійний фонд «РОКАДА»

<https://rokada.org.ua/budynochok-u-seli-pershi-rezultaty-za-pidtrymky-rokady/>

Будиночок у селі: перші результати за підтримки «Рокади»

Урядова ініціатива «Будиночок у селі» дозволяє внутрішньо переміщеним українцям оселитися у сільській місцевості безоплатно. По суті, проєкт передбачає користування житлом на тривалий термін. У всіх 17 регіонах команди «Рокади» долучилися до реалізації ініціативи. Фахівці

фонду інформують, супроводжують і підтримують як самих жителів, так і громади.

Волинь

На Волині дві родини людей старшого віку зі статусом ВПО першими подали заяви на участь в експериментальному проєкті. Інженерка регіонального офісу фонду Карина Шостак розповідає, відшукати житло, яке відповідає вимогам програми вдалося у Вишнівській і Головинській громадах.

«Обидві родини вже кілька років проживають у цих будинках, а нині власники погодилися їх продати. Разом із тимчасовою комісією ми здійснили обстеження житла», – пояснює Карина Шостак.

Головна умова програми «Будиночок у селі» полягає в тому, аби обрані оселі були придатними для проживання, тобто забезпечували базові потреби, такі як наявність електрики, опалення, водопостачання тощо.

Окрім двох громад, де наразі в області вже реалізується програма, ще чотири розглядають можливість долучитися.

«Наші фахівці працюють як із громадами, так і з бенефіціарами, аби інформувати їх про таку можливість», – зауважує Карина Шостак.

Буковина

У Чернівецькій області команда «Рокади» активно працює в громадах, розповідаючи про «Будиночок у селі». Наразі в регіоні десять внутрішньо переміщених родин подали заявки на участь.

«Веренчанська та Ставчанська громади вже запропонували житло. Це сім будинків. Наші фахівці увійшли до складу комісій із обстеження і вже здійснили перший робочий виїзд до села Борівці. Протягом вересня будемо обстежувати інші оселі», – зазначає координатор офісу «Рокади» у Чернівцях Віктор Лащак.

Соціальна фахівчиня регіонального осередку фонду по роботі з громадами Олександра Сідуняк додає, внутрішньо переміщені люди, які оселилися на Буковині, мають доволі високий інтерес участі у програмі.

«Так, існують локальні особливості і виклики, але ми працюємо, щоб і громади і внутрішньо переміщені отримали достатньо інформації про «Будиночок у селі» й програма відкрила можливості для родин облаштувати життя на новому місці», – зауважує Олександра Сідуняк.

Львівщина

Сьогодні поки одна родина проходить процес верифікації на отримання житла за проєктом «Будиночок у селі». Це відбувається у Яворівській громаді.

Фахівчиня «Рокади» з взаємодії з органами влади Олена Стебліна пояснює, всього у Львівській області заявки на отримання житла в безоплатне користування подали більше чотирьох десятків внутрішньо переміщених.

«Однак не всі оселі, які пропонують людям, їм підходять. Наприклад, ми тривалий час опікуємося мешканцями санаторію «Батьківщина». До речі, працюємо з ними і за нашою програмою соціальної адаптації. Так от, там в основному живуть люди старшого віку, маломобільні і люди з інвалідністю.

Будинки в селі без належних санітарних умов їм не підходять. Поки є дві умовно придатні для проживання оселі, якщо там провести косметичний ремонт, але на них охочих немає, – пояснює Олена Стебліна. – Ще одна проблема – пічне опалення. Для родин-пенсіонерів витрати на дрова чи брикети – це непосильний тягар. Саме тому будемо активніше роз'яснювати програму, аби було розуміння, які категорії людей під неї підпадають і які умови потрібні».

Фахівчиня сподівається, зустрічі, які «Рокада» вже запланувала у трьох громадах – Бориславській, Новороздільській та Дрогобицькій, допоможуть детальніше розкрити зміст і місію програми.

Кіровоградщина

Команда регіонального офісу фонду в Кропивницькому вже розпочала роботу з внутрішньо переміщеними у прихистках, розповідаючи про проєкт «Будиночок у селі». Також фахівці комунікують із самоврядуванням на місцях – загалом інституційну підтримку у впровадженні ініціативи надаватимуть 24 громадам.

«З одного боку місія проєкту полягає в тому, щоб підтримати внутрішньо переміщені родини облаштувати своє життя на новому місці. Наші фахівці готові супроводжувати людей: допомагати у пошуку житла, у взаємодії з посадовцями та в подальшому облаштуванні осель. З іншого – ми маємо допомогти і громадам у реалізації проєкту. Саме тому надаватимемо експертну й організаційну підтримку, аби підсилити їхню спроможність», –

Нині фахівці фонду оглянули майже десяток будинків, які громади пропонують для участі в проєкті.

«Також маємо одну родину з Кропивницького, яка розглядає варіанти облаштування в селі поряд із обласним центром. Люди евакуювалися з Луганщини. Тож працюємо зараз з ними», – уточнює Марія Шелест.

Житомирщина

Майже у кожній шостій територіальній громаді на Житомирщині створено комісії, які допомагають внутрішньо переміщеним родинам відшукувати та обстежувати будинки для участі у проєкті.

Координаторка регіонального офісу «Рокади» Катерина Остапенко констатує, активність на місцевому рівні дуже висока.

«Ми зі свого боку проводимо інформаційні сесії, розповідаємо про проєкт, – зазначає вона і додає, новоприбулі громадяни більш активно цікавляться програмою, на відміну від тих, хто вже живе у місцях тимчасового проживання. – Це пояснюється просто: люди, які живуть на Житомирщині тривалий час, уже мають певні соціальні зв'язки, роботу й сприймають переїзд не так оптимістично. А ті, хто лише оселився у регіоні, участь у «Будиночок у селі» може стати новим етапом».

У числі перших заяву на участь у проєкті подало багатодітне молоде подружжя. Родина розглядає потенціал Гришковецької громади.

10.09.2026

БО «Благодійний фонд «РОКАДА»

<https://rokada.org.ua/povernennya-ukrayincziv-z-za-kordonu-rivnensshyna-obrala-soczialni-inicziatyvy-dlya-uspishnoyi-reintegracziyi/>

Повернення українців з-за кордону: Рівненщина обрала соціальні ініціативи для успішної реінтеграції

Спочатку – проблема людини, далі – ресурси громади і лише після цього – ідея, яку можна перетворити на конкретне рішення. За такою логікою благодійний фонд «Рокада» разом із жителями Сарненської, Дубенської та Здолбунівської громад Рівненщини шукав практичні ініціативи для повернення українців з-за кордону та їхньої подальшої реінтеграції. Напрацьовували ідеї під час діалогових зустрічей, які об'єднали місцеве самоврядування, громадський сектор, освіту, культуру, бізнес та активних жителів.

Зустрічі відбувалися в межах проєкту «Зміцнення стійкості громад для повернення та реінтеграції», що реалізується благодійним фондом «Рокада» в межах проєкту «YOUA – Формуємо нові шляхи, будуємо майбутнє України», який впроваджується за дорученням Уряду Німеччини та імплементується GIZ Ukraine.

Загалом у трьох громадах учасники напрацювали 16 ідей для проєктів – від цифрових сервісів і моделей соціального супроводу до ініціатив у сфері працевлаштування, підприємництва, культури, локальної ідентичності та просторів для взаємодії.

«Найскладнішим було не подати ідею, а відокремити бачення від першого реального кроку, який громада спроможна зробити за чотири місяці. Ми не намагалися зменшити мрію команди – ми шукали її першу робочу версію. Фокус робили насамперед на тому, який шлях пройде людина і що для неї зміниться. Саме в цей момент звичайний захід, простір або цифровий продукт перетворювався на соціальну інновацію», – ділиться фасилітаторка та менторка діалогового процесу Вікторія Костюк.

Переможні ініціативи по одній у кожній громаді обирали спільно з експертами. Враховували, наскільки рішення відповідає потребам людей, чи реально його впровадити, яким буде його реінтеграційний ефект та чи зможе працювати надалі.

Сарни: історія, яка привела до реального кроку

Сарненська громада напрацювала п'ять різних концепцій. Проте однією з наймасштабніших стала ідея «ШАРПАК ЦЕНТР», побудована навколо історії нобелівського лауреата з фізики Жоржа Шарпака, який народився в Сарнах.

Спочатку команда планувала створити музейний або науковий центр. Однак задум трансформувала в інклюзивну мобільну виставку, цифрову базу знань, багатомовний гід та налагодження перших міжнародних контактів.

Саме «ШАРПАК ЦЕНТР» отримав найбільшу підтримку, хоча перевага ініціативи над іншими була незначною. Це показало, що в громаді сформувалася не одна сильна ідея, а кілька перспективних рішень, які можна розвивати надалі.

«Для мене ця ініціатива – про просту річ: нам є чим пишатися, але ми ще не навчилися про це достатньо добре розповідати. Історія Жоржа Шарпака – це не лише історія великого науковця. Це історія маленького хлопчика, який народився в Сарнах, поїхав далеко у світ, але зберіг пам'ять про своє рідне місто і мріяв повернутися до нього хоча б ненадовго. Про це він сам писав у своїх мемуарах. Мені здається, в цьому є дуже важливий для нас сьогодні сенс: куди б не занесло людину життя, місце, де все почалося, залишається частиною життя. І, можливо, хтось, хто сьогодні далеко від Сарн, завдяки цій історії теж відчує: «Це моє місто. Мені є куди повертатися»», – ділиться координатор ініціативи «ШАРПАК ЦЕНТР» Едуард Раковець.

Дубно: цифровий сервіс як маршрут містянина

У Дубенській громаді на пітчінг подалися шість ініціатив. Серед них – простір рівних можливостей, соціальний хаб, програма адаптації нових жителів, ремісничо-туристичний простір, соціально-культурна лабораторія та цифровий навігатор.

Саме остання ідея під назвою «ШМен» після доопрацювання здобула підтримку. Таким чином, команда створила маршрут від життєвої ситуації до конкретної дії. Людині не потрібно знати структуру міської ради чи назву потрібного відділу: вона описує свою ситуацію і отримує зрозумілу послідовність кроків.

«Але діалогові зустрічі в Дубні запам'яталися ще однією важливою деталлю. Особисто мене найбільше вразила команда дівчат, які запропонували ідею «ТараБака». Вони не брали участі у першому обговоренні, але дізналися про конкурс, згуртувалися й вийшли на пітчінг. Проєкт не переміг, але сам факт його появи довів, що діалог – це процес, незалежно від формату. До того ж однією зі співавторок ініціативи була Катерина Кашперук, яка сама повернулася з-за кордону. Тож тема реінтеграції для неї – не абстрактна, а справжня інновація починається з особистої готовності діяти та впливати майбутнє своєї громади», – зазначає фасилітаторка та менторка ініціативи Вікторія Костюк.

Здолбунів: цифровізація, яка починається з досвіду людини

У Здолбунівській громаді п'ять команд запропонували рішення, пов'язані з міжнародними зв'язками, волонтерством, працевлаштуванням, навігацією у громаді та отриманням адміністративних послуг.

Саме прагнення зробити шлях до адміністративної послуги зрозумілим від першого звернення до результату й визначило головну ідею, з якої народився проєкт «Цифровий супровід заявника».

«Ідея «Цифрового супроводу заявника» виникла з нашої щоденної роботи з людьми. Ми бачимо, часто проблема не в тому, що в громаді немає потрібної інформації чи можливостей, а в тому, що людині складно зрозуміти,

де саме це знайти і що робити далі. Після звернення до ЦНАП вона не повинна залишатися сам на сам із цією інформацією. Нам хотілося змінити підхід: щоб не людина шукала шлях через усю систему громади, а громада допомагала людині цей шлях пройти. – пояснює авторка проєкту «Цифровий супровід заявника» Марина Ройко і додає, рішення передбачає поєднання роботи ЦНАПу з цифровими можливостями локального застосунку City. – Людина зможе знайти порядок отримання послуги та необхідні документи, контакти відповідальних працівників і отримувати повідомлення про перебіг свого звернення. Це дозволить суттєво скоротити час на оформлення документів, позбавить зайвих відвідувань установ і зробить комунікацію з громадою прозорою та комфортною – особливо для тих, хто тільки-но повернувся або облаштовується на новому місці».

Нині автори кожної з трьох ініціатив-переможниць працюють над деталізацією рішення, готують робочі плани та напрацьовують механізм впровадження. Інші ідеї теж залишаються у громадах як такі, до котрих можна повернутися згодом – під час формування локальних програм чи участі в інших конкурсах.

10.09.2026

БФ «Право на захист»

<https://r2p.org.ua/page/sudova-praktyka-v-spravakh-vpo-vid-dostupu-do-sotsialnykh-garantii-do-zakhystu-mainovykh-prav>

Судова практика в справах ВПО: від доступу до соціальних гарантій до захисту майнових прав

Захист прав ВПО в цивільному й адміністративному судочинстві, трудові й житлові спори, сімейні й спадкові справи, кредитні правовідносини й інші питання розглянули на тренінгу «Спори у сфері захисту внутрішньо переміщених осіб».

Захід відбувся 3–4 вересня в м. Чернівці для суддів місцевих загальних, апеляційних, окружних і апеляційних адміністративних судів. Тренінг організував БФ «Право на захист» спільно з Національною школою суддів України за підтримки Агентства ООН у справах біженців.

Протягом двох днів судді обговорювали актуальні питання судового захисту прав внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і підходи до розв’язання питань складних категорій справ, які виникають в умовах війни, окупації та вимушеного переміщення.

Під час тренінгу розглянули широкий спектр питань:

- захист прав ВПО в цивільному й адміністративному судочинстві;
- трудові й житлові спори;
- сімейні й спадкові справи;
- кредитні правовідносини;
- відшкодування шкоди й захист майнових прав;

- державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно, розташоване на територіях бойових дій та тимчасово окупованих територіях (ТОТ).

Окрему увагу приділили:

- процесуальним і доказовим питанням у справах про встановлення фактів народження та смерті під час воєнного стану;
- підтвердженню трудового стажу пенсіонерів з числа ВПО;
- доступу до соціальних пільг і статусів постраждалих цивільних осіб;
- соціальній допомозі.

Важливою частиною програми стало обговорення судової практики Верховного Суду й практичних аспектів виконання судових рішень. Зокрема, учасники розглянули підходи до розв'язання питань спадкових спорів й інших категорій справ, у яких реєстрація ВПО, місце проживання особи або розташування майна на ТОТ впливають на реалізацію прав.

Окремий практичний вимір тренінгу забезпечила участь державних реєстраторів. Це дозволило:

- обговорити проблеми державної реєстрації речових прав на майно, розташоване на територіях бойових дій та ТОТ;
- краще зрозуміти взаємозв'язок між судовим рішенням, його змістом і можливістю подальшої державної реєстрації.

Юлія Науменко, провідна юристка з питань стратегічного судочинства БФ «Право на захист»:

«Судовий захист прав ВПО сьогодні охоплює надзвичайно широкий спектр правовідносин – від соціальних виплат і підтвердження трудового стажу до спадкування, кредитних зобов'язань, житла і державної реєстрації майнових прав. Водночас за кожною такою справою стоїть конкретна життєва ситуація людини, яка через війну втратила звичне місце проживання, документи, майно або можливість реалізувати свої права в звичайному порядку. Саме тому для судової практики важливим є не лише правильне застосування окремої норми, а й розуміння ширшого правового контексту, в якому виникає спір. Обговорення практики Верховного Суду, міжнародних стандартів і практичних аспектів роботи суддів дозволяє знаходити більш узгоджені підходи до розв'язання питань таких справ. Такі професійні дискусії є важливими для формування передбачуваної судової практики й забезпечення ефективного доступу ВПО до правосуддя.»

Тренінг став майданчиком для професійного діалогу між представниками судової системи, правозахисної спільноти й органів державної реєстрації. Така міждисциплінарна взаємодія дозволяє не лише обмінюватися практикою, а й спільно визначати процесуальні й правові рішення для категорій справ, які виникли або стали особливо актуальними внаслідок повномасштабної війни.

10.09.2026

БФ «Право на захист»

<https://r2p.org.ua/page/daidzhest-monitoringovoi-sluzhby-bf-pravo-na-zakhyst-serpen-2026>

Дайджест моніторингової служби БФ «Право на захист»_серпень 2026

Евакуація та переміщення

Упродовж серпня до західних областей і надалі прибували ВПО здебільшого через погіршення безпекової ситуації на сході й півдні, а також через побоювання щодо зимових вимкнень електроенергії.

Найбільше новоприбулих зафіксували в Стрийській ТГ – 101 особа, тоді як Луцька ТГ прийняла близько 60 осіб протягом місяця; менші потоки спостерігали в Трускавецькій, Бережанській, Бориславській та Моршинській ТГ. У сільських громадах Волинської, Львівської та Тернопільської областей кількість ВПО залишалася стабільною або скорочувалася порівняно з піком 2022 року. Показовий приклад – у Любешівській ТГ із 723 зареєстрованих ВПО фактично проживають лише 190 осіб через сезонну трудову міграцію.

Центральні й північні регіони фіксували переважно самостійне й помірне переміщення. Виняток – Київ й область, де кількість новоприбулих ВПО стабільно зростає головним чином за рахунок людей з Донецької, Сумської, Запорізької та Дніпропетровської областей. У районах Києва приріст за останні місяці становив від кількох сотень осіб. Зокрема, у Дніпровському районі зареєстрували 471 новоприбулу особу за місяць, а в Голосіївському в липні – 570.

У Житомирській області переміщення були помірні й переважно повторні. У Чернігівській області міграція мала здебільшого сезонний та стабільний характер, тоді як у прикордонній Кам'янській Слободі близько 80% населення виїхало з 2022 року через регулярні обстріли. Станом на серпень там залишалося 190 жителів. Водночас фіксували поодинокі випадки повернення пенсіонерів, яким не вдалося облаштуватися в Києві чи Чернігові.

У Хмельницькій, Вінницькій, Черкаській та Кіровоградській областях переміщення тримається на помірному, переважно індивідуальному рівні. У Хмельницькій області найбільше новоприбулих осіб зафіксували в Городоцькій (26), Хмельницькій (24) і Славутській (18) ТГ. В останній із 1 800 зареєстрованих ВПО фактично проживають близько 900. У Вінницькій області люди самостійно евакуюються переважно з Донецької, Дніпропетровської, Запорізької та Харківської областей. Найбільші потоки спостерігалися в Агрономічній (20), Гніванській та Теплицькій (по 17) ТГ. Черкаська область продовжує приймати ВПО завдяки самостійному переміщенню. 34 особи прийняла Смілянська ТГ, 30–50 щомісяця – Жашківська ТГ, а самі Черкаси – вже близько 30 000 ВПО. У Кіровоградській області найбільший приплив зафіксували в Знам'янській ТГ – 72 особи.

У Івано-Франківській та Чернівецькій областях переміщення поєднує організовану евакуацію із самостійним прибуттям. У Чернівецькій області в серпні прибув евакуаційний потяг із 19 людьми, серед яких було четверо маломобільних осіб, яких розмістили в Герцаївській лікарні. Кількість первинних звернень щодо реєстрації ВПО в Чернівецькій ТГ була 94 в липні й зросла до 166 у серпні переважно за рахунок людей з Донецької, Запорізької та Сумської областей. Також зафіксували 7 випадків повернення родин із Німеччини й США.

У Донецькій та Сумській областях ситуація й надалі була зумовленою безпековими обставинами. У Краматорській ТГ розширили примусову евакуацію родин із дітьми з найбільш небезпечних ділянок. У Сумській області основним пунктом виїзду залишаються Суми.

Найінтенсивнішим у серпні залишалося переміщення в Дніпропетровській та Запорізькій областях. Це пов'язано з розширенням примусової евакуації. У Синельниківському районі запровадили обов'язкову евакуацію дітей із низки населених пунктів Миколаївської, Української та Петропавлівської ТГ. Частину установ і служб релокували до Синельникового й Дніпра. У Нікопольському районі організовану евакуацію з Вищетарасівки завершили. Офіційними маршрутами скористалися лише 33 особи, тоді як 491 особа залишилася, попри небезпечні умови. У Запоріжжі триває вторинне переміщення.

Упродовж серпня транзитні центри й евакуаційні пункти продовжували відігравати ключову роль у прийманні й перенаправленні евакуйованого населення. Через транзитний центр за серпень пройшло:

- 4 320 осіб у Харкові переважно з Куп'янського й Богодухівського районів;
- 5 794 – у Лозовій здебільшого з Краматорська й Слов'янська.

Основні труднощі в харківському транзитному центрі – брак місць для маломобільних осіб й обмеження щодо реєстрації родин із понад 5 осіб для отримання готівкової допомоги. Тимчасові евакуаційні пункти в Краматорську й Слов'янську обслужили близько 1 500 і 1 217 осіб відповідно. Це більше, ніж у липні.

Соціальні послуги й виплати

У західних областях доступ до соціальних послуг і надалі обмежували кадровий дефіцит, слабе транспортне сполучення та відсутність відділень ПФУ й банківської інфраструктури в сільській місцевості.

У Тернопільській області кадровий дефіцит призвів до зростання скарг на порушення строків оформлення довідок ВПО. В Івано-Франківській області (Ворохтянська й Кутська ТГ) бар'єром залишається невключення ВПО до переліку пільгових категорій. На Хмельниччині, де зареєстровано близько 56 000 ВПО, попри відкриття 19 нових центрів стійкості, все ще бракує кваліфікованих кадрів, а фізична доступність окремих об'єктів залишається низькою.

У Чернівецькій області найгостріше відчувалися кадрові й фінансові обмеження в сфері догляду вдома. Через звільнення двох фахівців соціальної роботи в Топорівській ТГ отримувачі допомоги майже місяць залишалися без догляду. У Недобоївській ТГ один соціальний працівник обслуговує 10 отримувачів послуг. Водночас окремі громади продовжують розвивати інфраструктуру: Сторожинецька ТГ отримала грант ПРООН на створення соціального таксі, а Кадубовецька готує проєкт зі встановлення ліфта в закладі стаціонарного догляду.

Вінницька й Полтавська області також мають затримки виплат і брак кадрів. Так, у Тульчинській ТГ, з огляду на зростання кількості звернень, збільшили фінансування програми «Турбота» на 800 тис. грн. А от у Козельщинській, Кобеляцькій, Оржицькій та Глобинській ТГ Полтавщини виплати затримують до трьох місяців і бракує працівників для надання послуг догляду вдома.

У Київській та Чернігівській областях доступ до соціальних послуг поступово розширюється, хоча окремі громади все ще стикаються з адміністративними й кадровими обмеженнями.

Заклад підтримки людей старшого віку у Ворзелі прийняв 56 нових мешканців за програмою «гроші йдуть за людиною». У Терешанському ж старостинському окрузі реєстрація ВПО взагалі не здійснюється – немає доступу до відповідних реєстрів. На Чернігівщині поряд із позитивними прикладами (наприклад, програма «Точка опори» допомогла зберегти 229 робочих місць) зберігаються і локальні кадрові проблеми: звільнення єдиного соціального працівника в Кисилівській ТГ фактично зупинило надання соціальної підтримки в громаді.

У Дніпропетровській області доступ до державних послуг дедалі більше обмежують безпекова ситуація та релокація установ. У сільських старостинських округах Саївка й Шестірня немає ні банків, ні банкоматів, а пошта приїжджає лише раз на тиждень.

У Донецькій та Сумській областях доступ до базових адміністративних і соціальних послуг і надалі суттєво залежить від безпекової ситуації. У Донецькій області стабільно працюють лише три відділення ДМС – у Слов'янську, Краматорську й Олександрівці, тоді як приймання заяв на громадянство й статус біженця призупинено. Фахівець із соціального захисту в Новодонецькій ТГ через погіршення безпеки відвідує жителів лише раз на тиждень. У Сумській області основні бар'єри – фізична недоступність установ і безпекові ризики.

У Харківській області доступ до соціальних послуг обмежують одразу кілька факторів – безпекові ризики, кадровий дефіцит і транспортні проблеми.

У Салтівському районі Харкова своєчасне оновлення даних для отримання виплат ускладнюють:

- великі черги;
- запис приблизно на місяць наперед;
- закриття установ під час повітряних тривог.

Вийзна робота у віддалених селах Зміївської ТГ суттєво обмежена через брак транспорту, а соціальні працівники Донецької ТГ Ізюмського району працюють у режимі перевантаження – мають по 18–20 отримувачів на одного фахівця, що вдвічі перевищує норматив.

Житлові й майнові питання

У західних областях доступ до житла для ВПО залишався обмеженим через:

- високу вартість орендної плати;
- недостатній муніципальний житловий фонд;
- складнощі з реалізацією державних програм.

Жителі Нововолинської, Луцької та Сокильницької ТГ Волинської й Львівської областей практично не мають доступу до муніципального житла й змушені орендувати його. Водночас громади мають різні підходи до державних механізмів підтримки: Забродівська ТГ, наприклад, купує приватні будинки, а Литовезька – переобладнує під квартирний будинок колишній дитячий садок. У Бродівській та Тростянецькій ТГ, навпаки, житловий фонд для ВПО взагалі не створювали. За оцінкою органів місцевого самоврядування, потреби в цьому немає.

У Хмельницькій, Вінницькій, Черкаській та Кіровоградській областях програма викупу сільського житла для ВПО реалізується нерівномірно через:

- високі ціни;
- невідповідність житла технічним вимогам;
- не врегульовані права власності.

У Теофіпольській ТГ Хмельниччини зареєстрували 6 заявок від ВПО й ідентифікували 6 потенційних будинків, тоді як Полонська й Городоцька ТГ не планують участі через дороге житло й проблеми з оформленням права власності.

У Вінницькій області вже проводять огляди об'єктів, проте у Воронівецькій та Ольгопільській ТГ до 90% сільських будинків не мають оформлених прав власності, що фактично закриває їм шлях до участі в програмі.

У Теофіпольській ТГ Хмельниччини зареєстрували 6 заявок від ВПО й ідентифікували 6 потенційних будинків, тоді як Полонська й Городоцька ТГ не планують участі через дороге житло й проблеми з оформленням права власності.

У Вінницькій області вже проводять огляди об'єктів, проте у Воронівецькій та Ольгопільській ТГ до 90% сільських будинків не мають оформлених прав власності, що фактично закриває їм шлях до участі в програмі.

В Івано-Франківській та Чернівецькій областях громади продовжували формувати тимчасовий житловий фонд і використовувати державні програми, однак їх реалізація супроводжувалася практичними й фінансовими обмеженнями.

У Більшівцівській ТГ за підтримки БФ «Право на захист» затвердили Положення про тимчасовий житловий фонд. У Бурштинській – переобладнують під житло колишній ФАП. У Чернівецькій області Веренчанська ТГ виявила 6 придатних будинків для участі в державній програмі, однак у Сторожинецькій та Кельменецькій ТГ ВПО не виявляли зацікавленості через брак права власності на запропоноване житло. Перед опалювальним сезоном:

- у низці ЦКП фіксують проблеми з опаленням й енергозабезпеченням;
- в одному з чернівецьких центрів комунальних послуг (ЦКП) жителі скаржаться на високі комунальні платежі й перенаселеність.

У Київській та Житомирській областях громади використовували різні механізми розширення житлового фонду – від будівництва й реконструкції до ремонту пунктів тимчасового розміщення.

У Гостомельській ТГ за підтримки ІСА збудували два енергоефективні житлові об'єкти для медичних працівників-ВПО, тоді як у Ржищівській – реконструюють два гуртожитки під житло для ВПО. У Житомирській області Курненська ТГ отримала грант у розмірі 1,8 млн грн на ремонт пункту тимчасового розміщення, а в межах державної програми з житла для ВПО виявили 3 придатні будинки. У Поліській ТГ житловий фонд уже створено, але наявний пункт тимчасового розміщення не функціонує, оскільки бракує коштів на його ремонт.

У Чернігівській та Полтавській областях громади мають окремі резерви для розміщення ВПО, хоча їх використання обмежують або технічний стан об'єктів, або недостатній попит.

У Дніпропетровській та Запорізькій областях доступ до житла для ВПО лишається особливо складним – придатного сільського житла обмаль, а обстріли продовжують руйнувати наявний житловий фонд. У Софіївській, Підгородненській та Карпівській ТГ, а також у Сурсько-Михайлівському старостинському окрузі є придатні за програмою об'єкти, які або розташовані надто далеко, або мають вартість, яка перевищує встановлений ліміт.

У Донецькій області житлові й майнові питання надалі були тісно пов'язані з:

- безпековою ситуацією;
- масштабними руйнуваннями;
- адміністративними обмеженнями.

В Олександрівській ТГ Краматорського району більше не працює державний реєстратор. Це обмежує можливості орієнтовно 1 044 постраждалих осіб оформити майнові документи й отримати доступ до механізмів державної компенсації.

07.09.2026

Благодійний фонд «Схід SOS»

<https://east-sos.org/publications/poky-vyruvalo-lito-rozpovidayemo-pro-robotu-komandy-bf-shid-sos-u-chervni-serpni/>

Поки вирувало літо: розповідаємо про роботу команди БФ «Схід SOS» у червні-серпні

Для когось літо – це час, коли нарешті можна зробити довгоочікувану паузу, а для команди Благодійного фонду «Схід SOS» – це ще один сезон, у якому не можна зупинятися.

Поки сонце ставало палючим, вечори – довшими, а ворожі обстріли – інтенсивнішими, в нашій роботі було багато доріг, викликів, евакуації, навчання, адвокації, допомоги й людських історій.

Влітку евакуація з прифронтових громад посилилася, а разом з нею зросла й потреба в підтримці. Наші фахівці мали багато роботи як під час евакуації, так і після неї: допомагали людям виїхати з небезпеки, зустрічали їх у транзитних центрах, підтримували в громадах і просторах психосоціальної та юридичної підтримки «Затишно спресе», консультували щодо документів, відбудовували житло, адвокатували й захищали права людей, дбали про їхній психічний стан, організовували навчання. Та найголовніше – були поруч й орієнтували, як рухатися далі в моменти найбільшої дезорієнтації. Допомагали знайти опору там, де звичне життя вмить змінилося.

Це літо стрімко промайнуло. Воно було сповнене руху, випробувань, але передусім – турботи, яка не знає сезонів і не бере вихідних.

Ділимося найважливішим, що відбулося в роботі напрямів і відділів фонду в червні-серпні.

Освітній напрям

Цього літа команда напряму провела багато активностей, серед яких: дві зміни табору з надолуження освітніх втрат «Ізі Кемп» для дітей із прифронтових громад Миколаївщини та Харківщини, моніторингові візити до шкіл-учасниць «Школу-вгору», серія тренінгів щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Також продовжували інформувати й консультувати молодь з ТОТ щодо вступу.

Ми працювали, аби діти з прифронту мали простір для відпочинку, абітурієнти з ТОТ могли вступити в українські ВНЗ, а напрацювання шкільних команд перетворювалися на реальні зміни в громадах.

Напрямок документування

Документатори й документаторки фонду продовжували збирати свідчення постраждалих від ймовірних воєнних злочинів та готували великий аналітичний звіт щодо ударів FPV-дронів по гуманітарних місцях.

Наші напрацювання ввійшли до звіту місії ОБСЄ щодо мілітаризації та індоктринації українських дітей російською федерацією. Крім цього, команда напряму підготувала два подання до Офісу Генерального прокурора щодо

ударів FPV-дронів по цивільних і продовжувала зустрічатися з українськими й міжнародними партнерами.

Гуманітарний напрям

Команда напрямку завершила ремонти МТП у Лихівці та Михайлівці на Дніпропетровщині, а також ремонт і облаштування МТП у Калинівці на Вінниччині. Ми надали 12 установам Київщини резервні джерела живлення. Завдяки донатам змогли забезпечити мешканців Ладижинського психоневрологічного інтернату підгузками й пелюшками, а також підтримали екоферму на базі МТП на Дніпропетровщині.

У транзитних центрах ми продовжували роздачу допоміжних засобів реабілітації, мобільних телефонів, сім-карт, розпочали видавати одяг. Сім'ям з тваринами і надалі видавали корм і переноски.

Психологічний напрям

Фахівці психологічного напрямку фонду вимірювали це літо не температурою, а кілометрами: їхали далеко, зустрічалися з людьми, говорили про важливе й доводили, що психологічна підтримка не знає відстаней.

Це літо для команди напрямку було про підтримку і присутність, навіть коли дуже спекотно й непросто. Про екстрені виїзди у бронезилах, зустрічі в прифронтових селах, розмови про евакуацію. А ще – про маленькі моменти тепла, які трапляються просто посеред робочого дня, наприклад, черешню, якою нас пригостили під час виїзду.

Напрямок правозахисту

Влітку запити до юристів фонду не припинялися ні на хвилину. Навіть в умовах різкого погіршення безпекової ситуації наші фахівці консультували людей у транзитних центрах, на місцях ворожих прильотів, у громадах та просторах «Затишно спати», а також захищали їхні права в суді. Традиційно серед найбільш актуальних запитів – відновлення та впорядкування різноманітних документів, а також компенсації за пошкоджене і зруйноване житло. Правозахисники повертали людям можливість отримувати необхідні послуги, користуватися законними правами й робити перші кроки до нового життя.

Адвокаційне літо також було гарячим – ми напрацьовували рекомендації та зауваження до законодавства, говорили про ризики в системі захисту прав переселенців. Не залишалися також осторонь кадрових рішень в Уряді й висловлювали позицію щодо мирних протестів. Разом із Мінсоцполітики та в межах робочих груп адвокаційники фонду вдосконалювали евакуаційне та освітнє законодавство. Окрім цього, провели дослідження щодо стаціонарного догляду й підготували аналітику про кризу переселенців старшого віку.

Напрямок евакуації

Для евакуаційної команди фонду літо 2026 року – це сотні врятованих доль. Наші екіпажі вирушали до прифронтових громад Донеччини, Дніпропетровщини, Херсонщини та Запорізької області.

У липні й серпні розпочався пік евакуації – основним напрямом порятунку стали Слов'янська та Краматорська агломерації. За цей період команда допомогла покинути небезпеку 1275 жителям прифронту.

Ми допомагали евакуйованим отримати необхідні послуги у транзитних центрах та знайти місця для подальшого розселення в безпечніших регіонах.

Кол-центр

Влітку кількість звернень до кол-центру фонду сягала 400+ на день. Понад 90% запитів – це заявки на евакуацію з прифронту від родин з дітьми, людей старшого віку, людей з інвалідністю і тих, хто планував виїзд із домашніми улюбленими. Операторки фіксували чергу з 200 заявок на порятунок, що надходили до нашої команди. Люди зверталися по допомогу й термінову евакуацію для себе і своїх близьких.

Напрямок відбудови

Влітку команда відбудови провела стратегічне планування напряму, здійснювала моніторингові візити та відстежувала перебіг робіт на об'єктах.

Від червня нам вдалося відновити 120 будинків, пошкоджених російськими обстрілами, на Донеччині та Харківщині. Також ми розпочали ремонти у п'яти МТП, продовжили роботи в оселях стаціонарного догляду в Радехові та Зінькові, а у Змієві – завершили.

Окрім цього, вдалося реалізувати низку інфраструктурних проєктів на Харківщині, серед яких будівництво двох центрів безпеки, буріння свердловини та ремонт водогону.

Соціальний напрям

Команда соціального напряму також отримала велику кількість запитів. Ми супроводжували новоприбулих переселенців у транзитних центрах, допомагали їм з відновленням документів та виїздом за кордон.

У фокусі роботи була й робота з ветеранами. Допомогали їм оформити інвалідність унаслідок війни та отримати компенсацій за поранення, а також навчали держслужбовців ефективній комунікації із захисниками й захисницями та їхніми родинами.

Серед інших важливих активностей – серія тренінгів для персоналу осель стаціонарного догляду і взяли участь у форумі з протидії гендерно зумовленому насильству.

Комунікаційний відділ

Команда комунікацій продовжувала підтримувати всі напрями фонду: ми писали, дизайнували, створювали креативи та перекладали. Активно готувалися до надважливої події – ювілейного Фестивалю думок, що відбудеться 12 вересня в Києві.

У медіа вийшло понад 50 публікацій зі згадками фонду, зокрема в The Ukrainians, KETV та European Press.

Також команда долучилася до організації фотовиставок «Хроніки евакуації» в Одесі, Миколаєві й на фестивалі HORIZONTAL у Дніпрі.

Відділ моніторингу і оцінки

Ми збирали й аналізували дані, відстежували проєктні показники та забезпечували MEAL-супровід проєктів фонду. Готували донорську та кластерну звітність, удосконалювали інструменти збору даних і моніторингу.

Фахівці та фахівчині продовжили моніторинг евакуації, прифронтових громад, МТП і осель стаціонарного догляду. Окрім цього, долучилися до моніторингу у сфері захисту в координації з Кластером захисту, щоб системно фіксувати потреби й ризики у прифронтових громадах.

Відділ партнерств і фандрейзингу

Для команди фандрейзингу та партнерств три місяці літа видалися надзвичайно насиченими новими можливостями, партнерствами та важливими рішеннями.

У червні ми долучилися до Ukraine Recovery Conference 2026 у Гданську, а завершили літо в Берліні на партнерській зустрічі KURVE Wustrow. Важливою стала перемога у грантовому конкурсі для підтримки напряму документування воєнних злочинів.

Долучалися до стратегічних сесій напрямів фонду, адже фандрейзинг починається з розуміння того, куди рухається організація, які існують потреби та виклики.